

การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้นำลุ่มน้ำ
ลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก
อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

การค้นคว้าอิสระ
ของ
วรพงษ์ วรกิจ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

พฤศจิกายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE PARTICIPATION IN IRRIGATION MANAGEMENT OF AGRICULTURAL
WATER USERS IN LAMSATAD RIVER BASIN OF THE PUMPING POWER
PROJECT IN HAIKOK SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
PUTTHAISONG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE**

Worapong Worakit

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

November 2012

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วน ตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	วรพงษ์ วรกิจ		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ รามฤทธิ์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ตามกรอบพันธกิจ ของกรมชลประทาน คือ ด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างใดจากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน แล้วทำการสุ่มไปยังเกษตรกรผู้ใช้น้ำให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่น 0.8523 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า :

1. การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำ และ ลดปัญหาการแย่งน้ำของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ รองลงมาคือต้องการให้เจ้าหน้าที่แจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทาน และต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำสู่พื้นที่ทางการเกษตร ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประจักษ์ กะเนวัน ประธานกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ รามฤทธิ์ กรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวย และประสานงานในการจัดทำ การค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ดร.กระพิน ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ นายชู สดสะอาด ท้องถิ่นอำเภอพุทไธสง และนางสมพร กอคุณกลาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายปรมัตต์ เกษจันทร์ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหายโศก คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก และเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตตำบลหายโศก ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และกำลังใจด้านการศึกษา จากทุกคนในครอบครัว ตลอดจนกลุ่มเพื่อนอีกหลาย ๆ ท่าน ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านซึ่งเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังจนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอระลึกถึงความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

วรพงษ์ วรกิจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดการมีส่วนร่วม	6
การชลประทาน.....	11
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม.....	14
การจัดตั้งโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า.....	19
การบริหารจัดการน้ำโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า.....	24
บริบทโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	58
วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
สรุปผลการวิจัย	59
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ.....	62
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	63
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	63
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	71
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	75
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	77
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	79
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	86
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวคูณปรับแก้พิจารณาจากจำนวนพื้นที่เพาะปลูก และ จำนวนเครื่องสูบน้ำ (ปีม).....	28
2 จำนวนของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่.....	37
3 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามครัวเรือน.....	44
4 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพ ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	51
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพ ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	52
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพ ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบำรุงรักษา โดยภาพรวมและรายข้อ.....	54
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพ ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ.....	55
9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ.....	56

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การประชุมวางแผนการปลูกพืช.....	26
2 เขตลุ่มน้ำลำสะเทิน.....	38
3 แผนภูมิแสดงการบริหารภายในโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า.....	39

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรียา
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ใช้ทำการเกษตรเพื่อผลิตอาหาร และทำการอุตสาหกรรม ในอดีตที่ผ่านมาไม่มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการน้ำเป็นเพราะว่าจำนวนประชากรของโลกเรายังน้อยอยู่แต่ปัจจุบันจำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และความต้องการใช้น้ำก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว ตามจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนที่เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ในทุกปี ดังนั้นการเล็งเห็นความสำคัญของน้ำถือเป็นความเร่งด่วนที่ทุกคน จะต้องหันมามองเห็นความสำคัญของน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำควรได้รับความเอาใจใส่และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ภาครัฐ ครัวเรือน ชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์ในมุมมองที่ให้ความสำคัญกับความยากจนและการขาดโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรน้ำที่เป็นปัจจัยการผลิตนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม จะต้องมีความโปร่งใสเชื่อถือได้ในทุกขั้นตอนความพยายามที่จะสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถให้กับชุมชน โดยการแสวงหาความช่วยเหลือด้านวิชาการ และความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ จากทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำกำกับดูแล การแลกเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศนั้นๆ ซึ่งและบอกความสำคัญของน้ำ สะท้อนออกมาในแผนชีวิตชุมชน เพื่อผลักดันให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรน้ำ, 2554 : ออนไลน์)

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำนั้น ต้องเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสังคมท้องถิ่น บางพื้นที่ก็บริหารจัดการน้ำได้ง่ายเพราะภูมิประเทศเอื้ออำนวย เนื่องจากมีจำนวนประชากรไม่มาก มีแหล่งน้ำเพียงพอ แต่บางพื้นที่ก็มีปัญหา เช่น มีน้ำเพียงพอแต่อยู่ใน ถ้ำน้ำ ซึ่งมีความลึกและห่างไกลพื้นที่เพาะปลูก ไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้โดยง่าย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร การขยายระบบชลประทานในพื้นที่ที่ต้องการใช้น้ำ การมีส่วนร่วมฟื้นฟูและการซ่อมบำรุงปรับปรุงสิ่งก่อสร้างด้านน้ำที่มีอยู่แล้วในชุมชน ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยทนทานต่อความแห้งแล้ง การแสวงหาแหล่งเก็บกักน้ำในรูปแบบที่เหมาะสม การประมงน้ำจืดควรได้รับการเอาใจใส่ และด้านการปรับปรุงคุณภาพในแม่น้ำจะต้องมีการคุ้มครองรวมถึงการฟื้นฟูแหล่งขยายพันธุ์สัตว์น้ำ การแก้ไขป้องกันมลพิษทางน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ รวมถึงสุขภาพอนามัยของผู้ใช้น้ำ ต้องตระหนักถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านน้ำ เรียนรู้ศึกษาผลกระทบของกิจกรรมชุมชนพื้นที่ต้นน้ำ ที่มีผลกระทบต่อวัฏจักรของน้ำทั้งหมด ด้วยการแสวงหาความร่วมมือ แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้จากชุมชนสถาบันการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่าง

ถูกต้องคุ้มค่าและยั่งยืน เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ด้านเกษตรกรรม ดังนั้น ทรัพยากรน้ำ จึงถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการประกอบอาชีพทางการเกษตร (กรมชลประทาน. 2548 : 17 -19)

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดเป็นอีกประเภทหนึ่งของโครงการชลประทาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อสูบน้ำไปใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เป็นการเร่งรัดขจัดปัญหาความแห้งแล้งในพื้นที่นอกเขตของพื้นที่ชลประทาน โดยการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นที่บริเวณริมฝั่งของแม่น้ำ ที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปี เป็นโครงการที่ไม่มีความจุกะกักน้ำ มีลักษณะเป็นการสูบน้ำจากลำน้ำสายหลักและสาขาไปยังระบบการกระจายน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ เดิมนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน แต่เนื่องจากการดำเนินการในช่วงแรก เป็นการจัดตั้งให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อทำหน้าที่บริหารการใช้น้ำกันเอง แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการดูแลรักษาคลอง ระบบส่งน้ำ ทำให้ประสิทธิภาพการส่งน้ำลดลง อีกทั้งงบประมาณในการจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้สูบน้ำไม่เพียงพอ เพราะกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้รับความช่วยเหลือค่ากระแสไฟฟ้าครึ่งหนึ่ง แทนเกษตรกรในปีแรกๆของการส่งน้ำ จึงทำให้การขยายโครงการมีขีดจำกัดต่อมาได้ให้กรมชลประทานเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และดำเนินการถ่ายโอนภารกิจมาอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2545 : ออนไลน์)

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาจากกรมชลประทาน มีส่วนส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า งานส่งเสริมการเกษตร งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่โครงการได้ออกพบเกษตรกร ในงานประชุมหมู่บ้านและรวบรวมข้อมูล ความต้องการ ในปัญหาการทำอาชีพเกษตรกรรมของพื้นที่ตำบลห้วยโศกซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลห้วยโศก ใช้เป็นที่ปลูกข้าวนาปีและนาปรัง ได้พบปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำสะเทิน คือการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำ การรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ การสร้างความสามัคคีในกลุ่ม การร่วมมือของทุกภาคส่วน การแสดงออกในความคิดเห็นของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำลำสะเทิน ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อต้องการทราบว่าท้องถิ่นมีการพัฒนาในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พัฒนาการมีส่วนร่วมกับทางภาครัฐ ในการใช้ทรัพยากรน้ำในชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด สามารถตอบสนองความต้องการในชุมชน และทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศกมีทิศทาง ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการติดตามและประเมินผล ตามกรอบพันธกิจกรมชลประทาน (กรมชลประทาน. 2554 : ออนไลน์)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ที่อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 15 หมู่บ้าน จำนวน 1,014 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยการสุ่มโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Taro Yamane; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 :146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 316 ครัวเรือน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังครัวเรือนเกษตรกรผู้ใช้น้ำตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ตอบแบบสอบถามคือหัวหน้าครัวเรือนในแต่ละครัวเรือน จำนวน 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 316 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เกษตรกรผู้ใช้น้ำและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในขบวนการรับรู้ เรียนรู้ และทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญ และร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการน้ำ ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เกษตรกรผู้ใช้น้ำ หมายถึง เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกในบริเวณพื้นที่ความรับผิดชอบในการจัดส่งน้ำและบำรุงรักษาระบบส่งน้ำ ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์
3. การบริหารจัดการน้ำชลประทาน หมายถึง การจัดส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกในเวลาและปริมาณที่พืชต้องการ เพื่อให้การเพาะปลูกนั้นเกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงสุด ยังรวมถึงการจัดการน้ำที่มากเกินไปเกินความต้องการออกจากพื้นที่และบรรลุป่าหมาย ที่จะทำให้เกษตรกรมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งเป็นการดำเนินการบริหารจัดการน้ำโดยโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ตามกรอบพันธกิจของกรมชลประทาน 3 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 ด้านการบริหารจัดการน้ำ หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำทุกระดับอย่างบูรณาการของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต โดยเกษตรกรหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศกในการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำ และดำเนินงานกิจกรรมชลประทาน ทั้งในด้านการก่อสร้าง และด้านการส่งน้ำการจัดสรรน้ำ ตลอดจนร่วมวางแผนการส่งน้ำ และการวางแผนการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรในแต่ละปี
 - 3.2 ด้านการบำรุงรักษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาคลอง และ ขุดลอก คูคลอง ที่ใช้ในการส่งน้ำ ตัดหญ้า คูแฉก ทางระบายน้ำที่เข้าสู่พื้นที่การเกษตรของตนเอง และของโครงการฯ ตลอดจนการแจ้งเตือนกับเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดการชำรุดหรือเสียหาย
 - 3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของการบริหารจัดการน้ำในโครงการฯ การกำหนดแนวทางเป้าหมาย และการรายงานผลจากการประเมินผลการมีส่วนร่วม

4. โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หมายถึง โครงการที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ เพื่อ กัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบาย หรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ตำบลหายโศก โดยจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นบริเวณริมฝั่งของแม่น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปี ต่อมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานและได้ดำเนินการ โอนถ่ายภารกิจมาอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์

5. เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ หมายถึง เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอ พุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้โดย ขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วม
2. การชลประทาน
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม
4. การจัดตั้งโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
5. การบริหารจัดการน้ำโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
6. บริบทโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมอย่างกว้างๆ เช่น การมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจ การให้ประชาชน เข้าร่วมกับกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการดำเนินการของโครงการ ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ จากโครงการเหล่านั้น ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

จินดา มณีเนตร (2540: 12-13) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของ ประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มหรือ องค์การเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

อรุณ รัทธธรรม (2540 : 270) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในด้านของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งขององค์การ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 17) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

อรรถ โต้แย้ง (2542 : 15) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่บุคคลและกลุ่มคนเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลกระทบโดยตรงต่อตนเองและส่วนรวม จนเกิดการลงมือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2546 : 4) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องให้บุคคลได้มีส่วนร่วมรับรู้ ขั้นตอน หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร และรวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขนั่นเอง

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 : 4) กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมี อิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและ การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ฉัชชาภัทร อุ๋นตรงจิต (2548 : 109) ได้ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการกระจายอำนาจในการปกครองซึ่งสามารถส่งผ่านอำนาจบางอย่างทางการเมืองมายังหน่วยงานเล็กๆ ทางการเมืองที่เป็นระดับรากหญ้าทำให้สามารถใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร่วมตัดสินใจ การวางแผนและการดำเนินงานรวมทั้งการติดตามและประเมินผลการทำงาน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตัวประชาชน ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ตามที่ประชาชนต้องการ

ประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวประชาชนหลายประการ โดยมีนักวิชาการกล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

พัชรี สีโรรส และคนอื่นๆ (2548 : 9) กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดพิจารณาทางเลือกใหม่ในการตัดสินใจให้รอบครอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจ นั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความ

ขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

3. การสร้างฉันทามติลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน

และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความห่วงกังวลของประชาชน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ได้รับความชอบธรรมเกิดความโปร่งใส และลดความขัดแย้งทางการเมือง ประกอบกับการมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ประเภทและลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีหลายประเภทและหลายลักษณะขึ้นอยู่กับกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (2541 : 18) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปมี 2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เช่น การเสนอแนะ การให้ข้อคิด การร่วมในการตัดสินใจการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

2. การบริจาคเงินทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์แรงงานเข้าสมทบ ไม่รวมประชุมแต่ยินดีให้ความร่วมมือ

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542 : 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันได 8 ขั้น ใช้อำนาจการตัดสินใจของประชาชนเป็นเกณฑ์ จำแนกระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือประชาชนไม่มีอำนาจตัดสินใจใดๆ ไปจนถึงขั้นสูงสุด คืออำนาจเป็นของประชาชนดังนี้

ขั้นที่ 1-2 เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3-5 เรียกว่า การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้บางส่วน บางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนไว้

ขั้นที่ 6-7 เรียกว่า การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก

ขั้นที่ 8 เรียกว่า ขั้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจเอง

กล่าวสรุปได้คือ ประเภทและลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น มีทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางตรงนั้นคือการร่วมลงมือร่วมแรงกาย ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการปฏิบัติ ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การบริจาคทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ เข้าสทบพบ ในการทำกิจกรรม ก็เรียกได้ว่าเป็นมีส่วนร่วม

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือรูปแบบของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมควรจะเริ่มทำกิจกรรมใดก่อน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการคือ

โกวิทย์ พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านบทยังไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านบทยส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็ มีแรงงานของตนที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านบทยสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงาน ขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์ หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545 : 116) ยังได้ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและ ดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้าน วัตถุและจิตใจ
5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือการระดมความคิดในชุมชนนั่นเอง เพราะ คนในชุมชนจะรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้เอง ซึ่งจะมีขั้นตอนคือ ร่วมคิดสภาพปัญหาที่มีอยู่และสาเหตุปัญหา ร่วมวางแผนวิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมดำเนินการตาม โครงการและแผนร่วมติดตามประเมินผลความสำเร็จเป็นระยะและร่วมแก้ไขข้อบกพร่อง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้เกิดประโยชน์ ต่อชุมชนนั้น รูปแบบของการมีส่วนร่วมคือแนวทางในการเริ่มลงมือดำเนินการนั้น มีผู้ให้ความหมาย รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

อัฟฮอฟ (Uphoff . 1977; อ้างถึงใน กุณจันทร์ สิงห์สุ. 2535 : 18) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-Making) หมายถึง เป็นขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะต้องกำหนดระดับและวิธีการของการมีส่วนร่วม กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งในขั้นนี้เป็นการตัดสินใจที่จะดำเนินโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ (Participation in Implementation) คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยร่วมแรงงาน ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย ร่วมสมทบวัสดุอุปกรณ์ และร่วมในการให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็น ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นคณะกรรมการของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง หรือร่วมในการบริหารและการประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ (Participation in Benefits) คือ การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่นมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มีลูกหลง ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น หรือมีการกระจายโอกาสทางการศึกษา มีจำนวนบุคลากรด้านการแพทย์ต่อประชาชนเพิ่มขึ้น หรือมีอำนาจในการปกครอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Participation in Evaluation) หมายถึง การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นไปอย่างสม่ำเสมอหรือไม่และมีอำนาจมากน้อยเพียงใดในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมถึงการประเมินโครงการ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง และทางสื่อมวลชนต่างๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ภาครัฐและเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร การร่วมแสดงความคิดเห็น เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจร่วมลงมือปฏิบัติ ตลอดจนร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

การชลประทาน

ความหมายการชลประทาน

กรมชลประทาน (2553 : 7) ได้ให้ความหมายว่า การชลประทาน หมายถึง กิจการที่จัดสร้างขึ้นจะประกอบไปด้วย งานจัดหาน้ำให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ งานยกระดับน้ำให้สูงพอที่จะส่งน้ำต่อไปยังพื้นที่เพาะปลูกให้ได้อย่างทั่วถึง และงานระบบการนำน้ำหรือส่งน้ำไปสู่พื้นที่เพาะปลูกทุกแห่งที่ต้องการ โดยงานจัดหาน้ำกับงานยกระดับน้ำอาจต้องจัดทำร่วมกัน หรือจัดทำเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ตามความเหมาะสม

โครงการชลประทาน หมายถึง กิจการชลประทานที่จัดสร้างขึ้น โดยประกอบด้วยงานด้านต่างๆ คือ งานจัดหาแหล่งน้ำ ก่อสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำและอาคารชลประทาน จัดการน้ำจากแหล่งน้ำ ควบคุมดูแลการส่งน้ำ ดูแลบำรุงรักษาคองส่งน้ำ คลองระบายน้ำและอาคารชลประทาน เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ ในเรื่องการใช้น้ำและการดูแลบำรุงรักษาระบบชลประทาน

พื้นที่ชลประทาน หมายถึง พื้นที่ในเขตโครงการชลประทาน ส่วนที่ได้รับน้ำจากระบบส่งน้ำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการเพาะปลูกได้

น้ำชลประทาน หมายถึง น้ำที่ส่งให้พื้นที่เพาะปลูกด้วยระบบส่งน้ำ

การจัดการน้ำชลประทาน หมายถึง การจัดส่งน้ำให้ไปถึงพื้นที่เพาะปลูกในเวลาและปริมาณที่พืชต้องการ เพื่อให้การเพาะปลูกนั้นเกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงสุดและยังหมายรวมถึงการจัดการน้ำที่มากเกินไปเกินความต้องการออกจากพื้นที่ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช และอำนวยความสะดวกต่อการเกษตรในพื้นที่ด้วยการจัดการน้ำชลประทาน

ประเภทของโครงการชลประทาน

กรมชลประทาน (2553 : 8 -11) กล่าวว่า โครงการชลประทานแต่ละแห่ง มักจะมีขอบเขตและปริมาณความมากน้อยของงานแตกต่างกันไปกล่าวคือ บางโครงการอาจมีพื้นที่ชลประทานจำนวนเล็กน้อย โดยกิจการชลประทานที่จัดทำขึ้นจะมีขนาดเล็ก รวมทั้งวิธีการชลประทานก็เป็นแบบง่าย ๆ เป็นต้นว่า อาจใช้เพียงระหัดหรือเครื่องสูบน้ำขนาดเล็กยกน้ำหรือสูบน้ำจากแม่น้ำลำคลองขึ้นมา แล้วปล่อยให้ไหลไปตามคูส่งน้ำ จนถึงแปลงเพาะปลูกตามที่ต้องการ บางโครงการที่มีพื้นที่ชลประทานขนาดใหญ่ ซึ่งต้องสร้างกิจการชลประทานอันประกอบไปด้วยอาคารและอุปกรณ์ต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้มีระบบงานยุ่งยากซับซ้อน มีจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมาก รวมทั้งต้องใช้จ่ายเงินในการก่อสร้างตลอดจนการบำรุงรักษาเป็นจำนวนมากด้วย จึงแบ่งประเภทของโครงการชลประทานได้ดังนี้

1. โครงการชลประทานขนาดใหญ่ หมายถึง โครงการที่สามารถเก็บกักน้ำได้มากกว่าหรือเท่ากับ 100 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่อ่างเก็บน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตร หรือมีพื้นที่ชลประทานมากกว่า 80,000 ไร่ เป็นงานชลประทานอเนกประสงค์ ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการเกษตร การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำ การอุปโภคบริโภค การบรรเทาอุทกภัย การอุตสาหกรรม การคมนาคม แหล่งเพาะพันธุ์ประมงน้ำจืด แหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและอื่นๆ ในแต่ละโครงการมีงานก่อสร้างหลายประเภท เช่น เขื่อนเก็บกักน้ำ เขื่อนหรือฝายทดน้ำ การสูบน้ำ ระบบส่งน้ำ ระบบระบายน้ำ ระบบชลประทานในแปลงนา เช่น เขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท, เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก, เขื่อนลำนครหลวง จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

2. โครงการชลประทานขนาดกลาง หมายถึง โครงการชลประทานที่มีขนาดเล็กกว่าโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โดยต้องเป็นโครงการที่มีการจัดทำรายงานความเหมาะสมแล้ว มีปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่เก็บกักน้ำน้อยกว่า 15 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ชลประทานตั้งแต่ 3,000 – 80,000 ไร่ ซึ่งจะเป็นการก่อสร้างอาคารชลประทานประเภทต่าง เช่น เขื่อนเก็บกัก เขื่อนทดน้ำ ฝาย โรงสูบน้ำ ระบบส่งน้ำและระบายน้ำ ฯลฯ รวมทั้งงานก่อสร้างทางลำเลียงผลผลิต และงานแปรสภาพลำน้ำ

3. โครงการชลประทานขนาดเล็ก หมายถึง โครงการที่สามารถเก็บกักน้ำได้น้อยกว่า 1 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทานน้อยกว่า 3,000 ไร่ เป็นกิจการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่กรมชลประทานได้เริ่มงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เพื่อแก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานของราษฎรในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ที่ห่างไกล รวมทั้งการแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนจากอุทกภัยและน้ำเค็มที่ขึ้นถึงพื้นที่เพาะปลูก โดยการก่อสร้างอาคารชลประทานขนาดเล็กประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศนั้น ๆ และต้องสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการของราษฎร

4. โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน หมายถึง โครงการที่ผสมผสานระหว่าง แผนความมั่นคงและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กประเภทต่าง ๆ เช่น อ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การทำเกษตร การทำประมง และการทำปศุสัตว์ เป็นต้น ให้กับหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

5. โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หมายถึง โครงการที่ใช้พลังงานไฟฟ้าสูบน้ำขึ้นไปสู่ระบบกระจายน้ำคลองชลประทานที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และเป็นการเร่งรัดในการจัดปัญหาความแห้งแล้ง ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นที่บริเวณฝั่งของแหล่งน้ำที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปี

6. โครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง โครงการชลประทาน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน รวมทั้งโครงการที่ราษฎรทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานความช่วยเหลือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อน เกี่ยวกับน้ำจนสามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของราษฎรได้เป็นหลัก ซึ่งกรมชลประทานก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดต่างๆ โดยใช้งบประมาณจาก 2 ส่วนคือ งบประมาณปกติ และงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

7. โครงการพัฒนาระบบชลประทานในระดับไร่นา หมายถึง งานกระจายน้ำจากระบบโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก เข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม โดยพระราชบัญญัติคั้นและคูน้ำ

พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 เป็นหลักปฏิบัติ จึงสามารถแยกประเภท งานกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรมออกได้เป็น 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 การจัดทำคันและคูน้ำ วิธีที่ 2 การจัดรูปที่ดิน ซึ่งวิธีการดำเนินงานทั้งสองวิธีจะมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่การพัฒนา ระดับพื้นฐาน (คันและคูน้ำ) จนถึงระดับสูง (จัดรูปที่ดิน) โดยเจ้าของที่ดินจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมและยินยอมที่จะพัฒนาไปพร้อมกับทางราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ ที่ทำการเกษตรกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

ความหมายของคำว่า “กลุ่ม” (Group) รวมกันก็ถือว่าเป็นกลุ่ม ถ้าสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดต่างกันขึ้นอยู่กับการจัดการ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านที่สรุปได้ดังนี้

พิทยา บวรวัฒนา (2541 : 62) ให้ความหมายว่า การรวมตัวของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งบางอย่าง คนที่รวมตัวกันเป็นสมาชิกกลุ่มจะยอมรับสถานภาพของกันและกันและมีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายของงานและแบบแผนการดำเนิน ตลอดจนยึดปทัสถาน (Norms) ของกลุ่มร่วมกัน

สงวน ช้างฉัตร (2541 : 99) ให้ความหมายของกลุ่มดังนี้

1. มีกลุ่มสำนึก โดยสมาชิกคิดถึงตนเองในลักษณะที่เป็นกลุ่มมีการรับรู้ในเอกภาพ
2. การรวมกลุ่มบุคคลโดยมีการระบุชื่อหรือประเภท
3. รู้สึกว่ามีส่วนร่วมในจุดประสงค์ มีความคิด หรือมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน
4. สมาชิกต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายตาม

จุดประสงค์ที่เข้าร่วมในกลุ่ม

5. สมาชิกติดต่อสื่อสารกับคนอื่น มีอิทธิพลต่อกันและกันและมีปฏิกริยากับบุคคลอื่น
6. กลุ่มมีความสามารถที่จะแสดงให้เห็นการปฏิบัติที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 63) ให้ความหมายว่า รูปแบบกลุ่ม (Group) ตามพจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยามีความหมายคือ กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำ

ระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์กรอย่างหนึ่งทั้ง โดยสมาชิกของกลุ่มเอง และตามปกติโดยผู้อื่นทั้งนี้เพราะกลุ่มมีพฤติกรรมร่วมกันในแบบฉบับเฉพาะของตนเอง

ณรงค์ เสียงประชา (2543 : 43) ให้ความหมายว่า การที่บุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมีมากกว่า 2 คนขึ้นไป ได้มารวมตัวกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง เพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกัน บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

วารภรณ์ ตระกูลสฤษฎี (2549 : 2) ให้ความหมายว่า กลุ่ม (Group) หมายถึง การรวมตัวกันด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายบางอย่าง กลุ่มจะกระทำระหว่างกันเพื่อที่จะรวบรวมข้อมูลและตัดสินใจช่วยให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติงานในขอบเขตความรับผิดชอบของเขา

เมื่อได้พิจารณาจากความหมายของกลุ่มพอที่จะสรุปได้ว่า หมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน เพื่อร่วมปฏิบัติในกิจกรรมของกลุ่ม อย่างมีแบบแผน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีบทบาท มีปทัสถาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

สาเหตุของการเกิดกลุ่ม

เมื่อทุกคนมีความต้องการ ก็จะแสวงหาสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการนั้นๆเป็นสาเหตุของการเกิดของจุดเริ่มการรวมกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา ได้มีผู้ให้ความหมายของสาเหตุการรวมกลุ่มไว้ ดังนี้

ณรงค์ เสียงประชา (2543 : 49 – 50) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดกลุ่มว่า โดยทั่วไปการที่คนมารวมตัวกันเป็นกลุ่มก็เพราะเขาจะรู้ว่าจะสามารถสนองความต้องการบางส่วนหรือหลาย ๆ อย่างให้แก่เขาได้ โดยมีเหตุผลดังนี้

1. เกิดจากธรรมชาติของมนุษย์ (Human Social Nature) หมายความว่า มนุษย์เมื่อเกิดมาจะมีช่วงระยะเวลาที่ไม่อาจช่วยตนเองได้ ผู้ใหญ่ต้องช่วยดูแล เช่น ป้อนข้าว ป้อนน้ำ ชำระล้างเป็นต้น เป็นระยะยาวนานมากในการที่จะต้องเลี้ยงดูเด็กเล็กๆ ให้เจริญเติบโตจนสามารถช่วยตนเองได้ จึงทำให้มนุษย์เล็งเห็นความสำคัญที่จำเป็นต้องมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

2. เกิดจากความต้องการของมนุษย์ (Human Needs) มนุษย์มีความต้องการในสิ่งที่จำเป็น คือ ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค บุคคลเดียวไม่อาจทำได้โดยสะดวกและปลอดภัย แต่ถ้าเมื่อใดมนุษย์มารวมตัวกันและแบ่งงานกันทำ ช่วยกันคนละไม้ละมือ อาศัยซึ่งกันและกันจะเกิดความสะดวกและปลอดภัย บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่าของกลุ่มนั้นมีผลคุ้มค่า และเขาจะรู้ว่าการที่จะเข้ามาร่วมกลุ่มนั้นจะช่วยให้สามารถบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มได้ง่ายขึ้น ทำให้มนุษย์ต้องมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

3. เกิดจากความต้องการความปลอดภัย (Security) เมื่อมนุษย์อยู่คนเดียวจึงไม่อาจมั่นใจรวมทั้งทรัพย์สินด้วย โดยเฉพาะมนุษย์ในชุมชนยุคดึกดำบรรพ์ การดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่โหดร้ายในสภาพเช่นนั้นเต็มไปด้วยอันตรายรอบด้าน แต่เมื่อมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม มนุษย์ก็มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นขึ้น รวมทั้งมีความมั่นใจในชีวิตและทรัพย์สิน

4. เกิดจากการแสวงหาอำนาจ (Power) มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะแสวงหาอำนาจ การที่จะได้มาของอำนาจจะต้องหาพวกพ้อง หาฐานกำลังสนับสนุน จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น

สรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดกลุ่มเนื่องจากต้องการหาสิ่งที่จะมาสนองความต้องการของตัวเองหรือบุคคลอื่นๆ หรือเพื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม ให้เป็นที่ดึงดูดใจ หรือเห็นว่าสิ่งที่ตอบสนองความต้องการนั้นคุ้มค่า เป็นต้น

โครงสร้างของกลุ่ม

เมื่อการรวมกลุ่มมีขึ้นนั้นจะเกิดการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีองค์ประกอบหลายอย่างจากความสามารถของแต่ละบุคคลมารวมกัน เป็นโครงสร้างของกลุ่ม โดยจากการค้นคว้าเอกสารตำรา ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างของกลุ่ม ไว้ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 192) กล่าวถึง โครงสร้างของกลุ่มดังนี้

1. สถานภาพ (Status) หมายถึง ตำแหน่งทางสังคม หรือ ตำแหน่งต่างๆ ในกลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะได้รับตำแหน่งต่างๆ ตามความเหมาะสม หรือบางทีก็ได้รับตำแหน่งตามที่ตนเองพยายามใช้อิทธิพลได้มา เช่นการใช้อิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่ง ตำแหน่งหัวหน้าพรรค ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ เป็นต้น

2. บทบาท (Role) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคล ที่แสดงออกให้เหมาะสมกับตำแหน่งที่ครอบครองอยู่ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่มต้องแสดงพฤติกรรมของผู้นำส่วนผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มต้องแสดงพฤติกรรมของผู้ตาม

3. ปทัสถาน (Norm) หมายถึง กฎเกณฑ์ที่สมาชิกกลุ่มพึงปฏิบัติระหว่างกันเป็นไปโดยราบรื่น คงเส้นคงวา ปทัสถานมีหลายรูปแบบเช่น ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง ข้อควรปฏิบัติของสมาชิก เป็นแนวทางปฏิบัติตนของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามจะได้รับการลงโทษจากกลุ่ม ในบางกรณีได้รับการยกย่องจากกลุ่มด้วย คนโดยทั่วไปจึงมักเลือกยอมทำตามปทัสถานของกลุ่ม มากกว่าจะต่อต้าน

4. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคล ซึ่งการสื่อสารเป็นสะพานเชื่อมคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน ถ้าขาดกระบวนการสื่อสารแล้วความเป็นกลุ่มจะเกิดขึ้นไม่ได้

เลยหรือแม้แต่ว่าเมื่อเป็นกลุ่มอยู่แล้ว ถ้าขาดการติดต่อสื่อสารแล้ว ความเป็นกลุ่มจะสลายไปในที่สุด เพราะสมาชิกจะไม่รู้ว่ากลุ่มนี้มีเป้าหมายอะไรที่ต้องการจะไปให้ถึง สมาชิกต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้กลุ่มหรือองค์การบรรลุเป้าหมายได้

5. ปัจจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม (Strength of Group) ได้แก่ สิ่งที่อยู่รอบตัวเราทั่วไปอาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ซึ่งทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้กลุ่มพัฒนาขึ้นมาและดำรงอยู่ได้ เช่น การที่คนเรามีความคิด เจตคติ ค่านิยมความเชื่อที่คล้ายกัน หรือการที่คนเรามีสถานภาพทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน เป็นต้นย่อมทำให้มีการสื่อสารระหว่างกันบ่อยและเกิดเป็นกลุ่มได้เร็วขึ้น และทำให้กลุ่มเข้มแข็งเหนียวแน่นมากขึ้น

กล่าวสรุปได้คือ โครงสร้างของกลุ่มจะประกอบไปด้วยตำแหน่งทางสังคม พฤติกรรมที่แสดงออก กฎเกณฑ์ของกลุ่มที่ร่วมกันปฏิบัติ การสื่อสาร และปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่ม

ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม

การรวมกันเป็นกลุ่มนั้นมีองค์ประกอบและสาเหตุของการเกิดกลุ่ม โดยมีเป้าหมายรวมกันการลงมือปฏิบัติด้วยกัน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา มีนักจิตวิทยา และนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพอสรุปได้ดังนี้

ณรงค์ เติงประชา (2543 : 44 - 45) กล่าวถึง ในความหลากหลายของความหมายและสาเหตุของการเกิดกลุ่มนั้นมีสิ่งหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปนั่นคือ กลุ่มเป็นการรวมตัวกันของมนุษย์อันดับแรก และสามารถขยายตัวออกไปได้เรื่อย ๆ จากสาเหตุการเกิดกลุ่มนี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกลุ่ม

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล (Theory of Interpersonal Relation) ทฤษฎีนี้มีชื่อว่า FIRO ซึ่งเป็นคำย่อของ Fundamental Interperional Relation Orientation ทฤษฎีนี้ได้พยายามอธิบายว่า พฤติกรรมระหว่างบุคคลในความหมายมีทิศทางที่มีต่อผู้อื่น ทฤษฎีนี้ถือว่า บุคคลนำไปสู่ผู้อื่น โดยมีแบบอย่างที่มีลักษณะเฉพาะอย่าง ซึ่งเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมระหว่างบุคคล ลักษณะเฉพาะสามารถอธิบายในความหมายของความต้องการระหว่างบุคคล 3 ประการดังนี้คือ การเป็นส่วนอยู่ด้วยกัน การควบคุม และอารมณ์ การเป็นส่วนอยู่ด้วยกัน หมายถึง ความต้องการอยู่ด้วยกัน การสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการนี้แสดงออก โดยพฤติกรรมดึงดูดความสนใจบุคคลที่มีความต้องการนี้สูงอาจแสดงความเป็นมิตรความน่าคบค้าสมาคมด้วย และความสอดคล้องตามอย่างออกหน้าออกตา ในอีกบุคคลแสดงความหวงแหน ความเป็นเจ้าของ และพยายามที่จะลงโทษเพื่อนที่จะสร้างมิตรกับผู้อื่น การควบคุม หมายถึง กระบวนการตัดสินใจระหว่างบุคคล ความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น เนื่องจากความต้องการเป็นผู้นำ

อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกทางอารมณ์ที่มีต่อผู้อื่น อารมณ์นี้อาจจะเป็นไปได้ทั้งความรักและความเกลียดชัง คนที่มีความต้องการนี้สูงจะสร้างความสัมพันธ์ทางอารมณ์อย่างใกล้ชิด กับผู้อื่นเสมอ เมื่อบุคคลทั้ง 2 คน หรือมากกว่ามีปฏิสัมพันธ์ แต่ละคนจะทำคนละเรื่องของความ ต้องการ และได้รูปแบบของการเข้ากันได้ไว้ 3 รูปแบบ

1.1 การแลกเปลี่ยนระหว่างกันที่เข้ากันได้ (Interchange = Compatibility) หมายถึง การแลกเปลี่ยนระหว่างที่เข้ากันได้จะมีบุคคลอยู่ 2 คนที่มีปฏิสัมพันธ์กันมีความคล้ายกันในเรื่องความแลกเปลี่ยนที่ปรารถนา เช่นถ้าบุคคลทั้งสองต้องการความใกล้ชิดสูงด้วยกันทั้งคู่เขาก็จะเข้ากันได้

1.2 ผู้ที่ริเริ่มเข้ากันได้ (Originator Compatibility) สำหรับประเด็นนี้มาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลหนึ่งต้องการชมเป็นผู้นำและควบคุม ส่วนอีกผู้หนึ่งเป็นผู้ตาม การเข้ากันได้ก็จะเกิดขึ้น

1.3 การตอบสนองต่อกันที่เข้ากันได้ (Reciprocal Compatibility) คือ บุคคลสองคนตอบสนองต่อพฤติกรรมที่ชอบมากกว่า ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพอใจและสามารถเข้า กับอีกฝ่ายหนึ่งได้ ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองก็ไม่สามารถแสดงออกถึงอาการเข้ากันได้กับอีกฝ่ายหนึ่ง

2. ทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพกลุ่ม (Group Syntality Theory Cattell) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วนแรกเกี่ยวข้องกับมิติต่างๆ (Dimensions) ของกลุ่มส่วนที่สองเกี่ยวข้องกับพลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่ม (Dynamics of Syntality) ในส่วนแรกนั้นเกี่ยวข้องกับมิติต่างๆ ของกลุ่มที่ประกอบด้วยลักษณะของประชากรหรือสมาชิกของกลุ่ม (Population Traits) ลักษณะบุคลิกภาพของกลุ่ม (Syntality Traits) และลักษณะ โครงสร้างภายใน (Characteristics of Internal Structure)

ถ้าจะกล่าวรายละเอียดลงไปอีกอาจกล่าวได้ดังนี้

2.1 ลักษณะประชากร หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของบุคคลแต่ละคนที่มาวมกันเข้าเป็นกลุ่ม ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคล เช่น ระดับสติปัญญา

2.2 บุคลิกภาพของกลุ่ม หมายถึง พลังหรือผลที่กลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้นซึ่งพลังนั้นอาจแสดงต่อกลุ่มอื่นหรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างได้ บุคลิกภาพของกลุ่มเป็นอย่างไรอาจจะได้รู้จากพฤติกรรมที่แสดงออกไปแล้ว และอาจจะครอบคลุมถึงวิธีการตัดสินใจต่างๆ ของกลุ่มอีกด้วย

2.3 ลักษณะโครงสร้างภายในกลุ่ม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มตัวอย่างของโครงสร้างภายใน เช่น บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งของสมาชิกแต่ละคนที่มีอยู่ และการศึกษา

ภายในกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนั้น โดยปกติแล้วงานภายในกลุ่ม อาจจำแนกออกเป็นสองชนิด คือ ชนิดแรก เป็นงานที่มุ่งรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และชนิดที่สองเป็นงานที่มุ่งเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มประสบผลสำเร็จเมื่อเป็นเช่นนี้ พลังของกลุ่มบางส่วนก็อาจถูกใช้ไปเพื่อสร้างความสามัคคี และแก้ปัญหาคความแตกร้างของสมาชิกภายในกลุ่ม อีกส่วนหนึ่งจะนำไปใช้เพื่อทำงานหรือปฏิบัติการกิจของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

3. ทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (Theory of Group Achievement Stogdill) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีของความสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มว่าประกอบด้วยสิ่งป้อนหรือให้แก่สมาชิก (Member Inputs) เช่นการปฏิบัติ (Perfomance) การปฏิสัมพันธ์ (Interactions) และความคาดหวัง (Expectations) ตัวแปรแทรกซ้อน (Mediation Variables) เช่น โครงสร้างทางการ (Formal Structure) โครงสร้างบทบาท (Role Structure) และผลที่ได้จากกลุ่ม (Group Outputs) หรือความสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม เช่น ผลที่ได้จากการดำเนินงาน (Productivity) ขวัญกำลังใจ (Morale) และการบูรณาการ (Intergration)

กล่าวสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันเพื่อดำเนินกิจกรรมมีการติดต่อสื่อสารกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติร่วมกัน มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุร่วมกัน มีกิจกรรมร่วมกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

การจัดตั้งโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ประวัติความเป็นมา

การจัดตั้งโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า มีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้ หลังจากได้ก่อสร้างเขื่อนพลังงานไฟฟ้าจังหวัดสกลนครแล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2508 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้เริ่มติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ขนาด 100 แรงม้า มีท่อส่งน้ำขนาด 6 นิ้ว จำนวน 1 เครื่อง บริเวณฝั่งแม่น้ำโขงขึ้นเป็นครั้งแรกที่บ้านทรายใหญ่ อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นการทดลองสาธิตการใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ประมาณ 1,000 ไร่ และ ในปี พ.ศ. 2510 ได้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ อีก 2 แห่ง โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลียให้เครื่องสูบน้ำ ขนาด 275 แรงม้า จำนวน 5 เครื่อง ที่อำเภอท่าบ่อ และ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งสามารถสูบน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกได้แห่งละประมาณ 8,000 ไร่ ต่อมากรมการปกครองเห็นว่าเครื่องสูบน้ำของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน มีประสิทธิภาพดี และใช้สะดวกกว่าเครื่องสูบน้ำดีเซลจึงได้ทำโครงการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อการสาธิตที่ริมแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดหนองคาย 2 แห่ง จังหวัดนครพนม 6 แห่งและได้รับความเห็นชอบในดำเนินการจัดตั้งขึ้นได้ในปี พ.ศ. 2511 โดยมีกรมการปกครอง เป็นเจ้าของเรื่องและเป็นผู้ดำเนินการ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานเป็นที่ปรึกษาทางเทคนิค แต่ปรากฏว่าการดำเนินงานมีอุปสรรคมากในด้านการบำรุงรักษา

ซ่อมแซมแก้ไข คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานรับงานโครงการนี้ไปดำเนินการเองทั้งหมดในเดือนกันยายน พ.ศ. 2514 ดังนั้น จึงมีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานต้องควบคุมดำเนินการในขณะนั้นรวม 11 สถานีภายหลังที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้ดำเนินการแล้วราษฎรได้เห็นผลประโยชน์โครงการจึงได้ร้องขอให้ขยายการจัดตั้งโครงการนี้เพิ่มขึ้นอีกอย่าง กว้างขวางจนในปลายปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้เห็นความสำคัญที่โครงการนี้สามารถจัดความแห้งแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเร่งรัดให้ขยายงานของโครงการนี้ออกไปโดยเร็วจนในปี พ.ศ. 2524 จึงได้เริ่มขยายจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในพื้นที่ภาคใต้ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (ปี พ.ศ. 2525 - ปี พ.ศ. 2529) กำหนดให้กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานขยายพื้นที่โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ออกไปอีกทั่วประเทศ ปีละ 200,000 ไร่ หรือ ปีละ 80 สถานี (กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2554 : ออนไลน์)

วัตถุประสงค์

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานไฟฟ้าให้เป็นประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการเร่งรัดขจัดปัญหาความแห้งแล้งของประเทศไทยในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตโครงการชลประทาน โดยการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นบริเวณฝั่งของแหล่งน้ำที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปีทั่วประเทศ ซึ่งสามารถส่งน้ำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้ตลอดปีหรือจากแหล่งน้ำที่มีน้ำบริบูรณ์ทั้งปีโดยเฉพาะในฤดูฝน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรขาดแคลนน้ำทำนาปี เนื่องจากฝนทิ้งช่วง หรือประสบภาวะฝนแล้งในพื้นที่ประมาณสถานีละ 500 - 3,000 ไร่

ข้อกำหนดในการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้วางข้อกำหนดในการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้างดังต่อไปนี้

1. จะต้องเป็นบริเวณพื้นที่เพาะปลูก อยู่ห่างไม่ไกลจากแหล่งน้ำที่ทำการสูบโดยประมาณ 3 กิโลเมตร แหล่งน้ำบริเวณที่จะตั้งโครงการจะต้องมีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะสูบให้เต็มพื้นที่โครงการตลอดปี ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการใช้ น้ำของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าอื่นๆ ที่ได้จัดตั้งไปแล้วเมื่อก่อสร้างเต็มตามโครงการ และ การใช้น้ำเพื่อประโยชน์อื่นๆ

2. จะเป็นโครงการระบบท่อส่งน้ำ หรือคลองส่งน้ำคาคอนกรีต

3. สามารถทำการขยายเขตไฟฟ้า ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเข้ามายังสถานีสูบน้ำได้

4. พื้นที่โครงการประมาณ 500 - 3,000 ไร่

5. ความสูงหัวน้ำทั้งหมดในการสูบน้ำไม่เกิน 45 เมตร

6. ราษฎรในบริเวณเพาะปลูกมีความสนใจและตกลงที่จะดำเนินการตามหลักการ ทุกข้อ

ดังต่อไปนี้คือ

6.1 ยินดีเสียเงินค่าไฟฟ้า ตามที่ต้องการใช้ในการสูบน้ำเข้าพื้นที่ของตนเอง

6.2 ยินดีให้ที่ดินบริเวณแนวคลองส่งน้ำผ่าน โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ และต้องไม่เรียกร้อง
ขอคืนภายหลัง

6.3 ยินดีที่จะเป็นผู้บำรุงรักษาและซ่อมแซมคลองดินส่งน้ำให้อยู่ในสภาพที่ดี

6.4 มีความต้องการที่จะทำการเพาะปลูกพืช

6.5 พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและรับคำแนะนำด้านวิชาการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

6.7 ยินดีรวมกลุ่มเป็นผู้ใช้น้ำ เพื่อจะได้รับงานของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าไปดำเนินงานใน
รูปแบบสหกรณ์ในระยะเวลาตามสมควรต่อไป

7. จะต้องเป็นบริเวณพื้นที่ซึ่งไม่อยู่ในโครงการชลประทาน ทั้งที่มีอยู่แล้ว และกำหนดจะจัดสร้าง
ต่อไปในอนาคต ถ้าอยู่ในบริเวณโครงการชลประทานต้องได้รับอนุญาตจากกรมชลประทาน

8. ให้ทำการเกษตรตามชนิดและระยะเวลาที่กระทรวงเกษตรฯ กำหนดเท่านั้นมิฉะนั้นจะต้อง
ถูกปรับให้เสียเงินค่าไฟฟ้าทั้งหมด ที่ใช้ในการสูบน้ำเข้าพื้นที่นาของตน

9. มีความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจและวิศวกรรม

ลักษณะของโครงการ

1. สถานีขนาด 3,000 ไร่ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแต่ละสถานีประกอบด้วย เครื่องสูบน้ำหัวลูก
ด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า ขนาด 12 นิ้ว จำนวน 2 เครื่อง สามารถสูบน้ำขึ้นมาได้ประมาณ 0.5 ลูกบาศก์เมตร/วินาที
(มี 2 แบบ คือแบบหอยโข่งติดตั้งบนแพ และแบบแกนติดตั้งบนตลิ่ง) ส่งน้ำผ่านท่อไปยังบ่อพักและจ่ายไป
ตามคลองส่งน้ำตาดคอนกรีต ซึ่งมีคลองสายประธานยาว ประมาณ 3 กิโลเมตร คลองซอยยาวประมาณ
6 กิโลเมตร คลองดินซึ่งเป็นคลองระบายและคลองไส้ไก่ยาวประมาณ 20 กิโลเมตร เมื่อแล้วเสร็จสามารถส่ง
น้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ 3,000 ไร่

การก่อสร้างโครงการแต่ละสถานีจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ทำการก่อสร้างคลองสายชลประทาน บ่อพักน้ำ ท่อส่งน้ำ สายส่งไฟฟ้าแรงสูงเข้าไปยัง
ตัวสถานี อาคารควบคุมระบบไฟฟ้า และบ้านพักพนักงานสูบน้ำ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำ จำนวน 1
เครื่อง ก่อนแล้วเสร็จภายในระยะเวลาประมาณ 18 เดือน สามารถส่งน้ำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้ทันที
ในพื้นที่โครงการบางส่วน

ระยะที่ 2 ทำการก่อสร้างคลองซอยตาดคอนกรีต ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร โดยดำเนินการปีละ
2 กิโลเมตร เป็นการขยายพื้นที่โครงการพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1 เครื่อง

ระยะที่ 3 ทำการก่อสร้างคลองระบายน้ำโดยใช้เครื่องขุดของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานและ
ก่อสร้างคลองไส้ไก่ซึ่งราษฎรเป็นผู้ขุดเองตามแนวที่กำหนดให้ราคาก่อสร้าง กำหนดจากราคาที่ประเมิน

ในปี 2531 คิดเป็นค่าก่อสร้างเฉลี่ยโครงการละประมาณ 12 ล้านบาท โดยเป็นระยะที่ 1 ประมาณ 5.5 ล้านบาท ระยะที่ 2 ประมาณ 4.5 ล้านบาท ระยะที่ 3 ประมาณ 2 ล้านบาท

2. สถานีขนาด 500 - 1,500 ไร่ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแต่ละสถานีประกอบด้วย เครื่องสูบน้ำ หัวชุดด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า ขนาด 12 นิ้ว จำนวน 1 เครื่อง สามารถสูบน้ำขึ้นมา ได้ประมาณ 0.25 ลูกบาศก์เมตร/วินาที (มี 2 แบบ คือแบบหอยโข่งติดตั้งบนแพและแบบแกนติดตั้งบนตลิ่ง) ส่งน้ำผ่านท่อไปยังบ่อพัก และจ่ายไปตามคลองสายหลักและคลองซอย ประมาณ 3 กิโลเมตร คลองดินซึ่งเป็นคลองระบาย และคลองไส้ไก่ยาวประมาณ 500 - 1,000 ไร่

การก่อสร้างโครงการแต่ละสถานีจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ทำการก่อสร้างคลองสายชลประทาน บ่อพักน้ำ สายส่งไฟฟ้าแรงสูงเข้าไปยังสถานี อาคารควบคุมระบบไฟฟ้า และบ้านพักพนักงานสูบน้ำ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำแล้วเสร็จภายในระยะเวลาประมาณ 18 เดือน สามารถส่งน้ำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้ทันที ในพื้นที่โครงการ

ระยะที่ 2 ทำการก่อสร้างคลองระบายน้ำ โดยใช้เครื่องชุดของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน และก่อสร้างคลองไส้ไก่ ซึ่งราษฎรเป็นผู้ขุดเองตามแนวที่กำหนดให้

ราคาค่าก่อสร้าง จากราคาที่ประเมินในปี พ.ศ. 2531 คิดเป็นค่าก่อสร้าง เฉลี่ยโครงการละประมาณ 4.8 ล้านบาท โดยเป็นระยะที่ 1 ประมาณ 4.0 ล้านบาท ระยะที่ 2 ประมาณ 0.8 ล้านบาท

การบริการสูบน้ำและการเรียกเก็บค่าบริการ

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้จัดตั้งศูนย์บริการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้บริการสูบน้ำให้แก่เกษตรกรรวมทั้งควบคุมดูแลและบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำให้รู้จักการใช้น้ำอย่างประหยัดและพยายามให้มีการรวบรวมกันเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำรับผิดชอบการบริหารการใช้น้ำวางระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการใช้น้ำในเขตโครงการร่วมกัน เพื่อให้สามารถรับงานในโครงการไปดำเนินการได้เองในอนาคต แต่ปัจจุบันกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานยังจะต้องเข้าควบคุมและกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการบริการและการเรียกเก็บค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำจากราษฎรผู้ใช้น้ำไปก่อน เพื่อมิให้ราษฎรผู้ใช้น้ำในเขตโครงการได้รับความเดือดร้อนที่จะต้องรับภาระค่ากระแสไฟฟ้าทั้งหมดในระยะแรก ดังนั้นจึงได้ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ 2 ประการคือ (กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2554 : ออนไลน์)

1. ฤดูแล้งราษฎรจะต้องเริ่มทำการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งพร้อมๆ กัน ในแต่ละโครงการ
2. ฤดูฝนราษฎรจะขอใช้น้ำจากโครงการ เป็นเฉพาะรายหรือกลุ่มย่อยในกรณีที่ฝนทิ้งช่วงหรือปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอหรือราษฎรต้องการทำการตกกล้าทำนาปีก่อนฤดู ทั้ง 2 กรณีนี้ ทางกรมไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเรียกเก็บจาก กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ในอัตรา หน่วยละ 1.17 บาท แต่สหกรณ์หรือเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำจะต้องจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าในอัตราหน่วยละ 60 สตางค์ เท่านั้น ตามจำนวนหน่วยที่ปรากฏในหน่วยนับมิเตอร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการซ่อมแซมบำรุงรักษาโครงการ
 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบดูแลซ่อมบำรุงรักษา
 โครงการไว้ 2 ส่วนดังนี้

1. ส่วนของศูนย์บริการ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
 - 1.1 ซ่อมแซมคลองส่งน้ำคาคคอนกรีตท่อส่งน้ำและอาคารชลประทานที่ชำรุดเสียหาย
 - 1.2 ซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์การสูบน้ำที่ชำรุด
 - 1.3 ซ่อมแซมบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับเครื่องสูบน้ำที่ชำรุด และอุปกรณ์เครื่องสูบน้ำที่เสียหายจากการใช้งาน
 - 1.4 ซ่อมแซมคันคลอง ที่ชำรุดเสียหายจากภัยธรรมชาติและการใช้งาน
 - 1.5 ขุดคลองดินส่งน้ำ กรณีที่ยังไม่ได้ก่อสร้างคลองคาคคอนกรีต (ขนาดคลองเกินกว่า 0.5 เมตร/วินาที)

2. ส่วนของราษฎร

- 2.1 ขุดลอกคลองดิน และ ลอกคลองคาคคอนกรีตก่อนเริ่มฤดูกาลสูบน้ำทุกครั้ง
- 2.2 ถางหญ้าทำความสะอาดตามแนวคันคลองส่งน้ำ
- 2.3 ขุดคลองไส้ไก่ ในที่นาของตนเอง (ขนาดคลองน้อยกว่า 0.05 เมตร/วินาที)
- 2.4 ช่วยลอกเคลื่อนย้ายและต่อท่ออย่างส่งน้ำเมื่อถึงเวลาสูบน้ำ
- 2.5 ซ่อมแซมดินปรับปรุงดินในคันคลองส่งน้ำที่ชำรุดเสียหายจากการชะล้างของฝน และการเหยียบย่ำของคน สัตว์เลี้ยง และเครื่องจักรเครื่องมือการเกษตร

การจัดสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานมีความประสงค์จะให้ราษฎรในเขตโครงการต่าง ๆ ที่ได้ก่อสร้างเสร็จแล้วได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำในรูปแบบนิติบุคคล เพื่อที่จะสามารถดำเนินธุรกิจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารการใช้น้ำ การดูแลรักษาระบบส่งน้ำการจัดเก็บเงินค่ากระแสไฟฟ้า ตลอดจนการวางแผนการผลิต และการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการแบ่งเบาภาระ ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายสมบูรณ์ของโครงการในการเพิ่มผลผลิต และรายได้แก่ราษฎรในเขตโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ดังนั้น กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน จึงได้ติดต่อขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในเขตโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า โดยเปลี่ยนจากกลุ่มผู้ใช้น้ำเดิม ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา ปีละ 50 แห่ง จนครบตามจำนวนโครงการที่มีอยู่ทั้งหมด จะเห็นได้ว่า โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นโครงการที่มีลักษณะพิเศษที่ราษฎรได้ให้ความร่วมมือ โดยยินยอมเสียสละที่ดินให้ทำการก่อสร้างคลองส่งน้ำ โดยมีได้เรียกร้องค่าตอบแทนกรรมสิทธิ์ที่ดินแต่อย่างใด ทำให้การก่อสร้างโครงการแล้วเสร็จ สามารถส่งน้ำให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว ในระยะแรกได้ภายในระยะเวลา 1.5 – 2 ปี อีกทั้ง ยังยินดีจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำ ตาม

อัตราที่กำหนดและจะรับงานของโครงการไปบริหารกันเองในรูปสหกรณ์ต่อไป เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมากอีกด้วย (กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2554 : ออนไลน์)

การบริหารจัดการน้ำโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นการดำเนินงานจัดตั้งสถานีสูบน้ำโดยใช้พลังงานไฟฟ้า ด้วยการใช้เครื่องสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ด้วยเครื่องสูบน้ำจุดด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า ส่งน้ำเข้ากระจายในระบบคลองชลประทาน ให้แก่เกษตรกรเพื่อทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี โดยการเปิดพื้นที่นอกเขตชลประทานในบริเวณที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความเค็มหรือแรงดันของราษฎรที่ขาดแคลนน้ำเป็นสำคัญ (กรมชลประทาน. 2553: 70)

ข้อปฏิบัติในการขอใช้น้ำของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

กรมชลประทานได้กำหนดข้อปฏิบัติของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าไว้ ดังนี้ (กรมชลประทาน. 2553: 71-73)

1. ให้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำขึ้นในเขตโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าสถานีละ 1 กลุ่ม ให้แล้วเสร็จก่อนที่จะขอใช้บริการสูบน้ำจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้านั้น ๆ เพื่อบริหารการใช้น้ำและรับผิดชอบภาระในการจ่ายค่ากระแสไฟฟ้า
2. เกษตรกรที่อยู่ในเขตการส่งน้ำของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหากมีความประสงค์จะขอใช้น้ำจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำก่อน
3. องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้านั้น ๆ จะบริการสูบน้ำให้ตามคำขอใช้น้ำกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ
4. การขอใช้บริการสูบน้ำของกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำให้ใช้แบบฟอร์มการขอใช้น้ำตามที่กำหนดจากพนักงานประจำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
5. ก่อนที่จะเริ่มขอน้ำใช้ของกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูกหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 5.1 ทำความตกลงหนี้สินค้ำไฟฟ้าค้างชำระในฤดูกาลเพาะปลูกที่ผ่านมา กับศูนย์บริการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น
 - 5.2 ทำความตกลงในรายละเอียดการชำระค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำตามอัตรา ศูนย์บริการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกำหนด

5.3 ทำหนังสือแจ้งชื่อพร้อมทั้งลายมือชื่อตัวอย่างของบุคคลที่กลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ มอบหมายให้เป็นผู้ลงนามในแบบฟอร์มการขอใช้น้ำที่จะยื่นขอสูบน้ำต่อพนักงานประจำสถานีสูบน้ำ เพื่อแจ้งให้แก่พนักงานประจำสถานีสูบน้ำท้องถิ่นได้ทราบ

5.4 ทำการขุดลอกซ่อมแซมและทำความสะอาดห้องคลอดคาคอนกรีต คั้นถูคลองส่งน้ำ รวมทั้งปรับปรุงคลองไส้ไก่เข้าแปลงนา ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีทุกสาย

5.5 ประชุมวางแผนการจัดสรรน้ำให้กับสมาชิกผู้ใช้น้ำ โดยกำหนดวันที่จะเริ่มการขอใช้น้ำ การจัดรอบเวรและทำปฏิบัติการจ่ายน้ำให้กับสมาชิกผู้ใช้น้ำอย่างทั่วถึงด้วยความเป็นธรรม

5.6 พนักงานประจำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จะทำการเดินเครื่องสูบน้ำส่งให้ต่อเมื่อได้รับการ ยื่นแบบฟอร์มการขอใช้น้ำจากกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำที่มีลายชื่อผู้ขอใช้น้ำตรงกับลายมือชื่อตัวอย่างที่ได้ แจ้งไว้กับโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูกเท่านั้น

5.7 การบริการสูบน้ำของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จะดำเนินการให้ตามจำนวนชั่วโมงที่กลุ่ม หรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำได้แจ้งไว้ในแบบฟอร์มขอใช้น้ำ และให้ผู้ใช้น้ำตรวจสอบความถูกต้องในจำนวนเวลา จำนวนหน่วยไฟฟ้าที่ได้ใช้ไปในการสูบน้ำในมิเตอร์วัดไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคประจำสถานีสูบน้ำ ด้วยไฟฟ้าเมื่อสิ้นสุดการสูบน้ำตามที่ได้ขอไว้ในแต่ละครั้งและให้ลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแบบฟอร์มการ ขอใช้น้ำ เพื่อเป็นหลักฐานในการเรียกเก็บเงินจากกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ แนวทางการดำเนินงาน บริหารการใช้น้ำของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

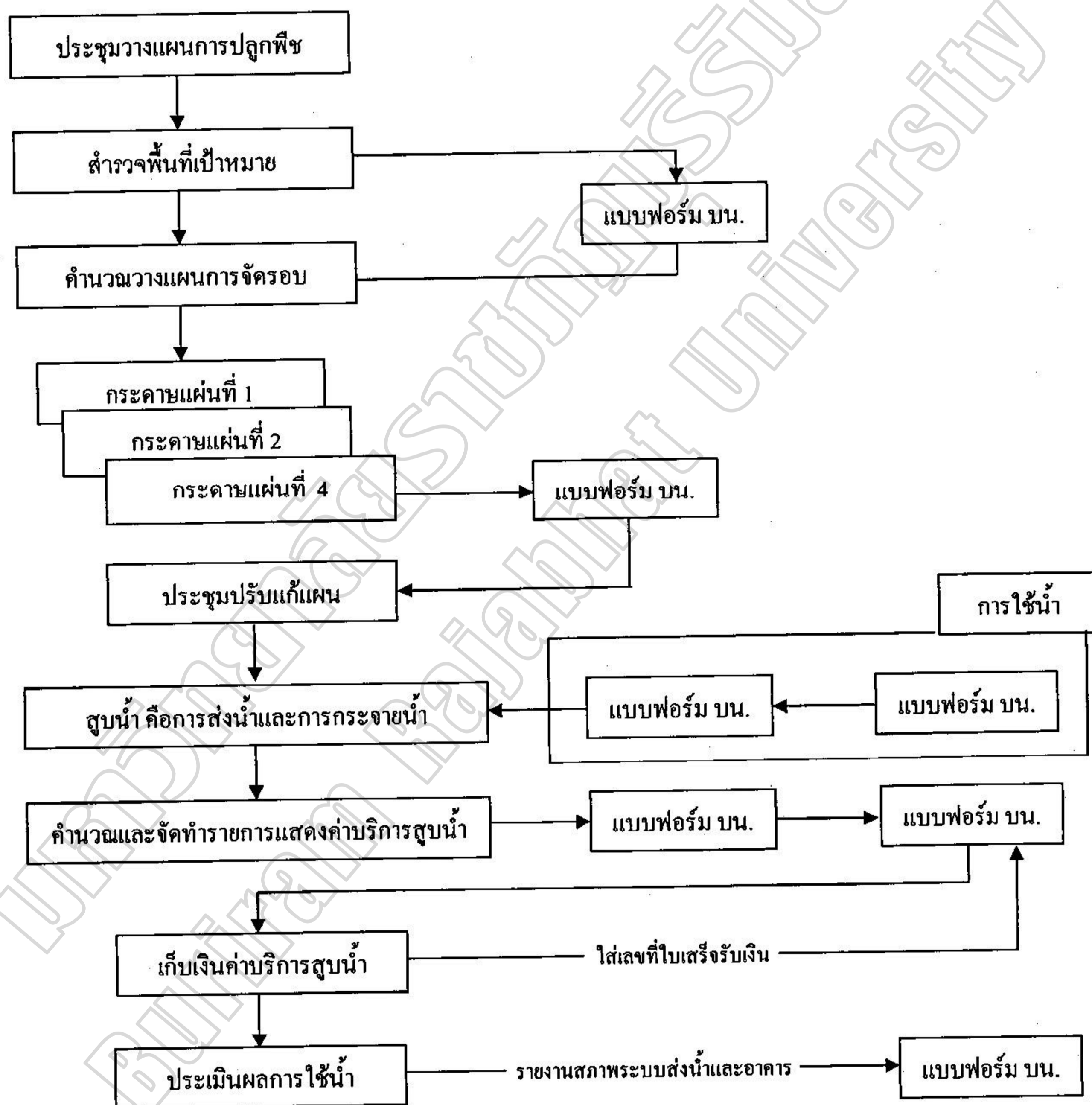
6. การประชุมวางแผนการปลูกพืช ก่อนจะถึงฤดูกาลปลูกพืช ควรจะมีการประชุมคณะกรรมการ กลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำและสมาชิกผู้ใช้น้ำว่าควรจะมีการปลูกพืชอะไรในฤดูที่จะมาถึง ในการประชุมอาจ มีตัวแทนของหน่วยงานราชการ เช่น เกษตรตำบล พนักงานการเกษตร พนักงานสูบน้ำ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม สหกรณ์และภาคเอกชนที่สนใจเข้าร่วมประชุมด้วยในที่ประชุมต้องกำหนดวันที่จะให้สมาชิกผู้ใช้น้ำแจ้ง จำนวนเนื้อที่และชนิดที่จะปลูกแก่หัวหน้ากลุ่ม

7. การสำรวจพื้นที่เป้าหมาย หลังจากประชุมวางแผนการปลูกพืชสมาชิกผู้ใช้น้ำต้องแจ้งจำนวน พื้นที่และชนิดพืชที่จะปลูกแก่หัวหน้ากลุ่มในเขตของตน ตามวันที่ได้แจ้งให้ทราบในการประชุมหัวหน้า กลุ่มตามแบบฟอร์มบันทึกการใช้น้ำ ทำการบันทึกข้อมูลแล้วนำไปคำนวณวางแผนการจัดรอบเวรต่อไป

8. การคำนวณวางแผนการจัดรอบเวร หลังจากที่ได้จำนวนพื้นที่และชนิดพืชที่จะปลูก ในแต่ละกลุ่มเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและเป็นธรรมแก่สมาชิกผู้ใช้น้ำทุกคนจึงต้องมีการประชุมกันระหว่าง คณะกรรมการกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ และหัวหน้ากลุ่มเพื่อกำหนดคิว (ลำดับ) การขอใช้น้ำในฤดูแรก ๆ

ที่นำวิธีการนี้ไปใช้ควรมีเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เลี้ยงในการประชุมในการประชุมจัดคิว (ลำดับ) การขอใช้น้ำมีขั้นตอนดังนี้

8.1 วางแผนผังการรับน้ำ (กระดาษแผ่นที่ 1) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเลขที่กลุ่ม ในสถานีสูบน้ำ และช่องที่จะกรอกลำดับ (คิว) การรับน้ำในแต่ละกลุ่ม

ภาพประกอบ 1 การประชุมวางแผนการปลูกพืช

ที่มา : กรมชลประทาน (2553 : 72)

8.2 เขียนตารางแสดงพื้นที่เป้าหมาย และชั่วโมงการสูบน้ำ (กระจายแผ่นที่ 2) โดยกรอกจำนวนพื้นที่และชนิดพืชที่จะปลูกในแต่ละกลุ่ม (จากแบบฟอร์ม บน.1) ลงในช่องที่ (1) และ (2) และคำนวณชั่วโมงการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิด ลงในช่องที่ (4) จากสูตรสำเร็จดังนี้

$$\text{จำนวนชั่วโมงสำหรับข้าว} = \frac{\text{พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)}}{10}$$

$$\text{จำนวนชั่วโมงสำหรับพืชไร่} = \frac{\text{พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)}}{15}$$

เมื่อกำหนดชั่วโมงการใช้น้ำ พืชแต่ละชนิดแล้ว ให้รวมจำนวนชั่วโมงการใช้น้ำของพืชในแต่ละกลุ่มลงในช่องที่ (5) ซึ่งผลรวมจะต้องเท่ากับจำนวนชั่วโมงทั้งหมดในช่องที่ (4) แล้ว ทำการปรับแก้จำนวนชั่วโมงในช่องที่ (5) โดยคุณด้วยตัวปรับแก้ซึ่งพิจารณาจากจำนวนพื้นที่เพาะปลูก และจำนวนเครื่องสูบน้ำ (ปั๊ม) ที่จะใช้งาน ดังตารางข้างล่างนี้ แล้วนำจำนวนชั่วโมงปรับแก้ที่ได้ให้เป็นตัวเลข เต็มชั่วโมงหรือเศษของชั่วโมงไม่ควรละเอียดมากกว่าครึ่งชั่วโมงใส่ลงในช่องที่ (6)

8.3 เขียนตารางแสดงความจืดรอบเวรในหนึ่งสัปดาห์ (กระจายแผ่นที่ 3) มีขั้นตอนดังนี้

8.3.1 จากแผนผังการรับน้ำ (กระจายแผ่นที่ 1) ให้คณะกรรมการกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ และหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ ช่วยกันจัดลำดับ (คิว) การรับน้ำของแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาตามลักษณะของระบบสูบน้ำและความยากง่ายในการเปลี่ยนรอบเวรแล้วใส่หมายเลขกลุ่มลงในช่องที่ (2) ตามลำดับ (คิว) การรับน้ำในช่องที่ (1)

8.3.2 นำจำนวนชั่วโมงการใช้น้ำของแต่ละกลุ่มจากช่องที่ (6) ของกระจายแผ่นที่ 2 มาใส่ในช่องที่ (3) ของกระจายแผ่นที่ 3

8.3.3 กำหนดวันเริ่มต้นสูบน้ำของสัปดาห์ในช่องที่ (4) ตามลำดับ (คิว) ช่องที่ (1) แล้วกำหนดช่วงเวลาเริ่มต้น – สิ้นสุดการรับน้ำในช่องที่ (5) และ (6) และกำหนดหมายเลขเครื่องสูบน้ำ (ปั๊ม) ที่ต้องการเดินเครื่องในแต่ละวันในช่องที่ (7)

ตาราง 1 ตัวคูณปรับแก้พิจารณาจากจำนวนพื้นที่เพาะปลูกและจำนวนเครื่องสูบน้ำ (ปี้ม)

จำนวนเครื่องสูบน้ำ (ปี้ม) (เครื่อง)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ค่าตัวคูณปรับแก้
1	700	1.5
1	850	1.3
1	1,000	1.1
2	1,400	1.5
2	1,700	1.3
2	2,000	1.1

9. จัดทำแผนการจ้ครอบเวรการขอใช้น้ํา โดยนำผลการจ้ครอบเวรที่ได้จากกระดาษแผ่นที่ 3 กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม บน.2

10. กวรนัดหมายวันที่จะมีการประชุมเพื่อปรับแก้พื้นที่หมายและรอบเวรอีกครั้งหนึ่ง การขอใช้น้ํา

เมื่อสมาชิกผู้ใช้น้ํารับทราบลำดับ (คิว) การขอใช้น้ําหรือแผนการจ้ครอบเวรการขอใช้น้ําเป็นที่เรียบร้อยแล้วในช่วงฤดูแล้งเพาะปลูก เมื่อสมาชิกมีความต้องการขอใช้น้ํา มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้ (กรมชลประทาน. 2553 : 74)

1. สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ํา กรอกใบขอสูบน้ำตามแบบฟอร์ม บน.3 ส่งให้หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ํา
2. หัวหน้ากลุ่มรวบรวมใบขอสูบน้ำ จากสมาชิกกำหนดเวลาขอสูบน้ำลงในบันทึก ถึงพนักงานสูบน้ำ ตามแบบฟอร์ม บน.4 แล้วมอบให้ประธานหัวหน้ากลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ําหรือผู้ใช้น้ําหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ลงนามอนุมัติ
3. หัวหน้ากลุ่ม แจ้งช่วงเวลาสูบน้ำให้สมาชิกผู้ใช้น้ําทราบ

4. หัวหน้ากลุ่มยื่นแบบฟอร์ม บน.3 และแบบฟอร์ม บน.4 ให้แก่พนักงานสูบน้ำ 1 ชุด และเก็บไว้ที่ตนเอง 1 ชุด

การสูบน้ำ ติดตามการส่งน้ำ และการกระจายน้ำ

กรมชลประทานได้กำหนดข้อปฏิบัติ ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าไว้ ดังนี้ (กรมชลประทาน. 2553: 75-77)

1. การสูบน้ำ ให้พนักงานสูบน้ำเดินเครื่องสูบน้ำตามเวลาที่ประธานหัวหน้ากลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนามอนุมัติในแบบฟอร์ม บน.4 และลงบันทึกเวลาสูบน้ำในใบรายงานการสูบน้ำตามแบบฟอร์ม บน.5

2. การติดตามการส่งน้ำ และกระจายน้ำ

2.1 หัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่ในการเปิด – ปิด บานอาคารบังคับน้ำตามแนวคลองส่งน้ำเพื่อให้น้ำไปถึงพื้นที่กลุ่มของตนเอง และกลุ่มต้องร่วมกัน ต้องคอยสอดส่องดูแลไม่ให้มีสิ่งกีดขวางทางน้ำหรือมีการลักลอบขโมยน้ำระหว่างทาง

2.2 สมาชิกผู้รับน้ำจะต้องเปิดท่อจ่ายน้ำและดูแลปล่อยน้ำเข้าคลองไส้ไก่และนำน้ำเข้าในพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง

3. การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกในฤดูส่งน้ำ ในบางฤดูกาลสมาชิกผู้ใช้น้ำไม่สามารถปลูกได้ตามที่แจ้งไว้ในตอนสำรวจพื้นที่เป้าหมายก่อนฤดูกาลเพาะปลูก เนื่องจากสาเหตุใดก็ตามให้รีบแจ้งหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนพื้นที่และชนิดพืชที่ปลูกหรือควรจะกำหนดวันรับแจ้งหลังจากเริ่มเดินเครื่องสูบน้ำไปแล้วภายใน 15 วัน เพื่อหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำและคณะกรรมการกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำจะได้นำไปประชุมร่วมกันเพื่อปรับแผนการจัดรอบอีกครั้งหนึ่ง

4. การคำนวณ และจัดทำรายการแสดงค่าบริการสูบน้ำ ในปัจจุบันการคำนวณค่าบริการสูบน้ำในโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามีลักษณะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับฤดูกาล ชนิดพืช จำนวนพื้นที่เพาะปลูก สภาพของระบบส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ พื้นที่โครงการ และความต้องการของผู้ใช้น้ำแต่ละท้องที่ แต่อาจแบ่งในเบื้องต้นออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1 เก็บตามค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำ ที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเรียกเก็บจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

4.2 เก็บตามค่าน้ำ หรือค่ากระแสไฟฟ้าที่เรียกเก็บจากสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ

4.3 เก็บค่าบริการสูบน้ำที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำเรียกเก็บจากสมาชิกผู้ใช้น้ำ ตามที่ได้ทำข้อตกลงกันไว้

4.4 พนักงานสูบน้ำมีหน้าที่ในการคำนวณค่ากระแสไฟฟ้าใน 2 ประเภท โดยทำการคำนวณสรุปเป็นรายเดือน ในรายงานการสูบน้ำตามแบบฟอร์ม บน.5

4.5 หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ มีหน้าที่ทำรายการแสดงค่าบริการสูบน้ำในประเภทที่ 3 สรุปเป็นรายเดือน ตามแบบฟอร์ม บน.6

5. แนวทางการคำนวณค่าบริการสูบน้ำมี 3 วิธีด้วยกัน ดังนี้

5.1 คำนวณตามปริมาณหน่วยไฟฟ้าที่อ่านจากมิเตอร์ โดยการนำเข้าข้อมูลที่ได้บันทึกเป็นหน่วยไฟฟ้าของผู้ใช้น้ำแต่ละรายจากแบบฟอร์ม บน.5 คูณด้วยอัตราค่าบริการสูบน้ำที่ได้กำหนดขึ้นซึ่งวิธีนี้ทั้งในฤดูนาปีและฤดูแล้ง (นาปรัง) การคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าบริการสูบน้ำ} = \frac{\text{จำนวนไฟฟ้าที่ใช้} \times \text{อัตราค่าบริการสูบน้ำ}}{(\text{หน่วย}) \quad (\text{บาท/หน่วย})}$$

การคิดกำไรจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าบริการสูบน้ำที่กำหนดขึ้นให้มีอัตราสูงกว่าอัตราค่ากระแสไฟฟ้าของทางราชการที่เรียกเก็บ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการน้ำที่จะเกิดขึ้นและการสะสมทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ต่อเนื่อง

5.2 คำนวณตามจำนวนชั่วโมงที่ขอใช้น้ำ โดยการนำจำนวนชั่วโมงใช้น้ำจริงที่ได้จากแบบฟอร์ม บน.5 คูณด้วยอัตราค่าบริการสูบน้ำเป็นรายชั่วโมงที่กำหนดขึ้นใช้ได้ทั้งฤดูนาปีและฤดูแล้ง (นาปรัง) วิธีนี้จะสะดวกกว่าเนื่องจากไม่ต้องจดบันทึกเลขมิเตอร์ไฟฟ้า การคำนวณอัตราค่าบริการสูบน้ำต่อชั่วโมงสามารถกำหนดได้โดยคำนวณจำนวนหน่วยไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำต่อชั่วโมงคูณด้วยอัตราค่ากระแสไฟฟ้าตามที่กำหนดดังนี้

$$\text{อัตราค่าบริการสูบน้ำ} = \frac{\text{จำนวนไฟฟ้าที่ใช้เดินเครื่องสูบน้ำ} \times \text{อัตราค่ากระแสไฟฟ้าที่กำหนด}}{(\text{บาท/ชั่วโมง}) \quad (\text{หน่วย/ชั่วโมง}) \quad (\text{บาท/หน่วย})}$$

สูตรการคำนวณค่าบริการสูบน้ำเมื่อกำหนดอัตราค่าบริการสูบน้ำต่อชั่วโมงดังนี้

$$\text{ค่าบริการสูบน้ำ} = \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้น้ำ} \times \text{อัตราค่าบริการสูบน้ำ}}{(\text{บาท}) \quad (\text{ชั่วโมง}) \quad (\text{บาท/ชั่วโมง})}$$

5.3 คำนวณตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกวิธีนี้จะต้องคำนึงถึงปริมาณการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิด ขณะเดียวกันต้องมีการควบคุมการใช้น้ำไม่ให้มากเกินไปเพราะจะทำให้อัตราค่าบริการสูบน้ำที่กลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำเรียกเก็บไม่พอกับค่ากระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจากการสูบน้ำ การคิดค่ากระแสไฟฟ้าด้วยวิธีนี้เหมาะสมที่จะใช้สำหรับฤดูแล้ง

การกำหนดอัตราค่าบริการสูบน้ำต่อไร่ พิจารณาตามปริมาณการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิด ดังนี้คือ ปริมาณการใช้น้ำของข้าวประมาณ 1,500 – 2,000 ลูกบาศก์เมตร / ไร่ ปริมาณการใช้น้ำของพืชไร่ประมาณ 800 – 1,500 ลูกบาศก์เมตร / ไร่ ทั้งนี้การกำหนดอัตราค่าบริการสูบน้ำต่อไร่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ ชนิดดิน และชนิดพืชที่ปลูกสำหรับสถานีที่มีเครื่องสูบน้ำ จำนวน 1 เครื่อง อาจประมาณได้ ดังนี้

ข้าว	ปริมาณการใช้น้ำ	1,800 ลูกบาศก์เมตร / ไร่
	คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสูบน้ำ	$1,800 = 2.00 = \text{ชั่วโมง/ไร่}$
		$= 900$

อัตราค่าบริการสูบน้ำ	=	2.00 X อัตราค่าบริการสูบน้ำต่อชั่วโมง
(บาท/ไร่)		(ชั่วโมง/ไร่) (บาท/ชั่วโมง)

พืชไร่	ปริมาณการใช้น้ำ	1,200 ลูกบาศก์เมตร / ไร่
	คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสูบน้ำ	$1,200 = 1.33 = \text{ชั่วโมง/ไร่}$
		$= 900$

อัตราค่าบริการสูบน้ำ	=	1.33 X อัตราค่าบริการสูบน้ำต่อชั่วโมง
(บาท/ไร่)		(ชั่วโมง/ไร่) (บาท/ชั่วโมง)

ดังนั้น สูตรการคำนวณค่าบริการสูบน้ำตามจำนวนพื้นที่การเพาะปลูกคือ

ค่าบริการสูบน้ำ	=	จำนวนพื้นที่เพาะปลูก X อัตราค่าบริการสูบน้ำของพืชนั้น
(บาท)		(ชั่วโมง) (บาท/ชั่วโมง)

5.4 การเก็บเงินค่าบริการสูบน้ำ หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำมีหน้าที่ตามเก็บค่าบริการสูบน้ำจากสมาชิกตามรายการแสดงค่าบริการสูบน้ำ (แบบฟอร์ม บน.6) ส่งให้ประธานกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ เมื่อได้รับค่าบริการแล้วให้ออกใบเสร็จรับเงินด้วยทุกครั้ง แล้วบันทึกหมายเลขใบเสร็จรับเงินลงในช่องสุดท้ายของแบบฟอร์ม บน.6 การเรียกเก็บค่าบริการสูบน้ำทางกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำควรกำหนดเวลาให้เสร็จสิ้นก่อนวันนำเงินไปจ่ายให้แก่ศูนย์บริการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ในฤดูนาปี เก็บให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ 5 ของเดือนถัดไป ฤดูแล้ง (นาปรัง) เก็บให้เสร็จสิ้นวางแผนการสูบน้ำของ ฤดูนาปี ต่อไป

6. การควบคุมและแบ่งปันน้ำ

6.1 การปลูกพืชผักฤดูแล้งริมตลิ่ง ควรรวมกันทำเป็นกลุ่ม และควรทำอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อลดการสูญเสียน้ำ

6.2 การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ไม่ควรให้สัตว์กินน้ำจากระบบส่งน้ำโดยตรงเนื่องจากสัตว์อาจเหยียบย่ำทำให้ระบบส่งน้ำเสียได้ เช่น คันดินพัง เป็นต้น

6.3 การเลี้ยงปลาและจับปลาในแหล่งน้ำ ไม่ควรใช้วิธีวิดหรือสูบน้ำจนแห้ง ควรทำร่วมกันในลักษณะประหยัดน้ำ และรักษาความสะอาด ควรกันเขตห้ามจับสัตว์น้ำไว้เพื่อให้ปลามีโอกาสขยายพันธุ์ได้

6.4 การส่งน้ำเพื่อการทำนา ถ้าหากน้ำน้อยหรือฝนทิ้งช่วง ควรตกลงร่วมกันให้เพียงพอสำหรับปักดำในท้องที่เดียวกัน

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติงานประจำปีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้านั้น จะมีจำนวนแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละท้องที่จะพิจารณาอัตรากำลังตามความเหมาะสม เนื่องจากความแตกต่างของขนาดสถานีความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ ปริมาณงานการให้บริการ เป็นต้น เจ้าหน้าที่ประจำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าควรมีดังนี้ (กรมชลประทาน. 2553: 78-79)

1. พนักงานสูบน้ำ เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสถานีสูบน้ำ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1.1 จะต้องตรวจสอบดูแลเอาใจใส่วัสดุอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้างของสถานีสูบน้ำอย่าให้ชำรุดหรือ สูญหาย

1.2 จะต้องมีการบำรุงรักษาและปฏิบัติตามแนวทางที่ได้ระบุไว้ในคู่มือนี้ให้ครบถ้วนอย่าให้ขาดตกบกพร่อง

1.3 ประสานงานและจัดให้มีการประชุมร่วมกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำก่อนฤดูกาลเพาะปลูกทุกครั้ง โดยมีหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย

1.4 ดำเนินการสูบน้ำและส่งน้ำให้กับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำตามมติที่ประชุมซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนทุกครั้งในแต่ละฤดูกาล

1.5 เป็นแกนกลางในการประสานงานระหว่างเกษตรกรตำบลกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในด้านการแนะนำส่งเสริมการเกษตรและร่วมหาแนวทางประชาสัมพันธ์ ชักจูงให้มีการขอใช้น้ำทำการเพาะปลูกในฤดูแล้งอย่างกว้างขวางให้เต็มพื้นที่โครงการ

1.6 ประสานงานกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำและเกษตรกรตำบลรวบรวมข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ที่ใช้น้ำจากโครงการในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูกเสนอหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี

1.7 ประสานงานกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในการช่วยเหลือแก้ไขเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้น้ำ

1.8 นำปัญหาหรือข้อเรียกร้องต่าง ๆ จากกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำรายงานกับ หัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้รับผิดชอบเพื่อหาทางแก้ไขโดยเร่งด่วน

1.9 นำนโยบายหลักเกณฑ์และข่าวสารต่าง ๆ จากหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแจ้งกับประธานกลุ่มหรือสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำได้ทราบ

1.10 ปฏิบัติงานตามคำสั่งที่หัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งการ หรือ มอบหมายให้

2. หน้าที่ประจำวัน

2.1 ตรวจสอบเครื่องสูบน้ำ มอเตอร์ ระบบไฟฟ้าและแพ ว่าอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน หรือ ไม่ก่อนที่เริ่มทำการสูบน้ำประจำวัน

2.2 ตรวจสอบตารางรอบเวรการส่งน้ำและหลักฐานการขอใช้น้ำจากกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ เพื่อทราบกำหนดเวลาที่เริ่มต้นและเวลาที่หยุดสูบน้ำ

2.3 จดเลขมิเตอร์ไฟฟ้าก่อนสูบน้ำหลังสูบน้ำทุกครั้งที่มีการกดปุ่มสวิทช์เปิด - ปิดเครื่องสูบน้ำในแบบฟอร์มบันทึกการเดินเครื่องสูบน้ำ

2.4 ในระหว่างการสูบน้ำให้คอยสังเกตหรือฟังเสียงที่ผิดปกติของมอเตอร์เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้เพื่อจะได้แก้ไขได้ทัน

2.5 ทำความสะอาดภายในแพสูบน้ำหลังจากหยุดเดินเครื่องสูบน้ำในแต่ละวัน

3. หน้าที่ประจำสัปดาห์

3.1 บำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ เช่น อัดจาระบี ใส่น้ำมันหล่อลื่น

3.2 ตรวจสอบหางปลาขั้วไฟฟ้า จุดต่อยึดสายไฟฟ้าที่เข้ามอเตอร์อุปกรณ์ไฟฟ้าในตู้ควบคุมมอเตอร์ (แผงสวิทช์) ตู้เซฟตี้ สวิทช์ ให้อยู่ในสภาพยึดแน่นเสมอ

3.3 ทำความสะอาดหน้าทองขาวของเมน และเคลด้าคอนแทรกเตอร์ และขั้วไฟฟ้าที่เกิดคราบของ อ็อกไซด์จับอยู่

3.4 ตรวจสอบประเก็นยางตามจุดต่าง ๆ เช่น เช็ควาล์ว ประตูน้ำ หัวกะโหลกปลายท่อคูดของเครื่องสูบน้ำ

4. หน้าที่ประจำเดือน

4.1 ตรวจสอบสภาพคลองส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ ระบบการส่งน้ำและอาคารชลประทานร่วมกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำทุกเดือนแล้วทำรายงานส่งหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกเดือน

4.2 ตรวจสอบแล้วรวบรวมหลักฐานการขอใช้น้ำ (ใบขอใช้น้ำ) รายงานการเดินเครื่องสูบน้ำ รายงานเลขมิเตอร์ประจำวัน ให้ถูกต้องในแต่ละรอบเดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันสิ้นเดือน) และส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป

4.3 เข้าร่วมประชุมประจำเดือนตามวันและเวลาที่หัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งต้องนำเอกสารต่อไปนี้ส่งด้วย คือ

4.3.1 สถิติในแบบฟอร์มบันทึกการเดินเครื่องสูบน้ำในรอบเดือนก่อนที่ผ่านมา

4.3.2 รายงานการตรวจสภาพทั่วไปตามแบบฟอร์ม บน.7

4.3.3 รวบรวมปัญหาและอุปสรรคแจ้งให้ศูนย์บริการประจำจังหวัดดำเนินการแก้ไข

4.3.4 ปัญหาความต้องการหรือข้อเรียกร้องของกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ

5. หน้าที่ประจำฤดูกาลเพาะปลูก

5.1 ก่อนฤดูกาลเพาะปลูก

5.1.1 จัดประชุมร่วมกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดประชุม

5.1.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นในการแนะนำหรือติดตามการเพาะปลูก

5.1.3 ประสานงานกับเกษตรตำบล และกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในด้านการแนะนำและชักจูงให้มีการใช้น้ำการเพาะปลูกอย่างกว้างขวางเต็มที่พื้นที่โครงการ

5.1.4 ประสานงานกำหนดนัดหมายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบเครื่องสูบน้ำระบบไฟฟ้าก่อนที่จะเริ่มน้ำตามฤดูกาล

5.2 หลังฤดูกาลเพาะปลูก

5.2.1 ตรวจสอบสภาพของระบบการส่งน้ำทั้ง โครงการจากการใช้งานในฤดูกาลที่ผ่านมาในวันสุดท้ายของการส่งน้ำตามฤดูกาลเพาะปลูกเพื่อจะได้การปรับปรุงบูรณะหรือแก้ไขให้แล้วเสร็จทัน

3.3 ทำความสะอาดหน้าทองขาวของเมน และเคลด้าคอนแทรกเตอร์ และขั้วไฟฟ้าที่เกิดคราบของ อ็อกไซด์จับอยู่

3.4 ตรวจสอบประเด็นขงตามจุดต่าง ๆ เช่น เช็ควาล์ว ประตูน้ำ หัวกะโหลกปลายท่อดูดของเครื่องสูบน้ำ

4. หน้าที่ประจำเดือน

4.1 ตรวจสอบสภาพคลองส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ ระบบการส่งน้ำและอาคารชลประทานร่วมกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำทุกเดือนแล้วทำรายงานส่งหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกเดือน

4.2 ตรวจสอบแล้วรวบรวมหลักฐานการขอใช้น้ำ (ใบขอใช้น้ำ) รายงานการเดินเครื่องสูบน้ำ รายงานเลขมิเตอร์ประจำวัน ให้ถูกต้องในแต่ละรอบเดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันสิ้นเดือน) และส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป

4.3 เข้าร่วมประชุมประจำเดือนตามวันและเวลาที่หัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งต้องนำเอกสารต่อไปนี้ส่งด้วย คือ

4.3.1 สถิติในแบบฟอร์มบันทึกการเดินเครื่องสูบน้ำในรอบเดือนก่อนที่ผ่านมา

4.3.2 รายงานการตรวจสภาพทั่วไปตามแบบฟอร์ม บน.7

4.3.3 รวบรวมปัญหาและอุปสรรคแจ้งให้ศูนย์บริการประจำจังหวัดดำเนินการแก้ไข

4.3.4 ปัญหาความต้องการหรือข้อเรียกร้องของกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ

5. หน้าที่ประจำฤดูกาลเพาะปลูก

5.1 ก่อนฤดูกาลเพาะปลูก

5.1.1 จัดประชุมร่วมกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดประชุม

5.1.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นในการแนะนำหรือติดตามการเพาะปลูก

5.1.3 ประสานงานกับเกษตรตำบล และกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำในด้านการแนะนำและชักจูงให้มีการใช้น้ำการเพาะปลูกอย่างกว้างขวางเต็มที่พื้นที่โครงการ

5.1.4 ประสานงานกำหนดนัดหมายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบเครื่องสูบน้ำระบบไฟฟ้าก่อนที่จะเริ่มน้ำตามฤดูกาล

5.2 หลังฤดูกาลเพาะปลูก

5.2.1 ตรวจสอบสภาพของระบบการส่งน้ำทั้ง โครงการจากการใช้งานในฤดูกาลที่ผ่านมา ในวันสุดท้ายของการส่งน้ำตามฤดูกาลเพาะปลูกเพื่อจะได้การปรับปรุงบูรณะหรือแก้ไขให้แล้วเสร็จทัน

ก่อนที่จะมีการสูบน้ำในฤดูกาลใหม่ โดยให้รายงานหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแจ้งประธานกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำให้ดำเนินการปรับปรุงบูรณะ หรือแก้ไขให้แล้วเสร็จก่อนที่จะเริ่มทำการสูบน้ำในฤดูกาลต่อไป

5.2.2 รวบรวมพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้น้ำจากโครงการแต่ฤดูกาลเพาะปลูกเสนอหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประสานงานกับกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำสำหรับการเพาะปลูกฤดูแล้งให้รายงานด้วย

6. ช่างประจำศูนย์บริการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า (ช่างโยธา/ช่างเครื่องกลไฟฟ้า) มีหน้าที่ให้บริการซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ประกอบประจำสถานีสูบน้ำมีรายละเอียดการปฏิบัติงานดังนี้

6.1 จัดทำและวางแผนการดำเนินการซ่อมแซมบำรุงสถานีสูบน้ำ ประกอบด้วยแผนการปฏิบัติงานในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาประจำ 1 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี

6.2 ดำเนินการตรวจสอบและบันทึกผลการซ่อมแซมและบำรุงรักษาตามแผนงาน

บริบทโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลห้วยโศก

ผู้วิจัยจะขอนำบริบทของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์มากล่าวโดยสังเขปดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก. 2550 : 5 - 12)

ที่ตั้ง

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก ตั้งอยู่เลขที่ 32 หมู่ 12 บ้านสามเหลี่ยม ตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 31120 ทางหลวงหมายเลข 202 กิโลเมตรที่ 20 ถนนประทาย - ยโสธร

มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตั้งอยู่ที่ บริเวณริมฝั่งของกลุ่มน้ำลำสะเทต รับผิดชอบ 2 สถานี คือ

1. สถานีสูบน้ำจอกเดี่ยว ตั้งอยู่ที่ บ้านพลับหมู่ที่ 8 ตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
2. สถานีสูบน้ำคอนพะยอม ตั้งอยู่ที่ บ้านคอนพะยอมหมู่ที่ 5 ตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง

จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไป

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการกักถ่ายโอนมาจาก สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ภูมิภาคที่ 4 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 โครงการสูบน้ำด้วย

ไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานไฟฟ้าให้เป็นประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และสนับสนุนนโยบาย ของรัฐบาลในการเร่งรัดขจัดปัญหาความแห้งแล้งของประเทศไทยในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตโครงการชลประทาน โดยการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นบริเวณฝั่งของ แหล่งน้ำที่น้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปีทั่วทั้งประเทศ ซึ่งสามารถส่งน้ำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้ตลอดปีหรือจากแหล่งน้ำที่มีน้ำบริบูรณ์เฉพาะในฤดูฝน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรขาดแคลนน้ำทำนาปี เนื่องจากฝนทิ้งช่วงหรือประสบภาวะฝนแล้งในพื้นที่ประมาณ สถานีละ 500 – 3,000 ไร่

ลักษณะพื้นที่

ตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 24,375 ไร่ หรือ 39 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบมีลำน้ำไหลผ่าน 1 สายคือลำสะเทต มีพื้นที่ทำนาประมาณ 15,843 ไร่ หรือร้อยละ 65 นอกนั้นเป็นเขต ที่อยู่อาศัยทำนา ทำสวน ทำไร่ ปลูกผักและป่าชุมชน ประมาณ 8,531 ไร่ หรือร้อยละ 25 ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านแว่ง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลละหานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านจาน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองแว้ง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะภูมิอากาศ

อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ ระหว่าง 28 – 43 องศาเซลเซียส มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่าน และแบ่งเป็น 3 ฤดู ฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัด อุณหภูมิลดลงถึง 9 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนอากาศค่อนข้าง ร้อนจัด แห้งแล้ง อุณหภูมิเฉลี่ยอาจสูงขึ้น 43 องศาเซลเซียส สำหรับฤดูฝนส่วนมากฝนจะตกล่าช้าไม่สม่ำเสมอ ทำให้ประสบปัญหาฝนแล้ง หรือเกิดปัญหาน้ำท่วมเฉียบพลันได้

หน้าที่ความรับผิดชอบของโครงการ

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมการดำเนินงาน ส่งน้ำ บำรุงรักษา ควบคุมการบริหารงานทั่วไป ด้านพัสดุ ครุภัณฑ์ งานธุรการ งานบัญชีการเงิน และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ส่งเสริมกิจกรรมในการแก้ปัญหาอุทกภัย รวมทั้งวางแผนการส่งน้ำบำรุงรักษาและระบายน้ำ จำทำสถิติข้อมูลในการใช้น้ำของ

ทำการเกษตรแต่ละปี ปริมาณน้ำที่ส่งเข้าพื้นที่ รับผิดชอบควบคุมงานก่อสร้าง โครงการขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่และคลองธรรมชาติ ตลอดจนโครงการอื่นๆ เช่น โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการขนาดเล็ก และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

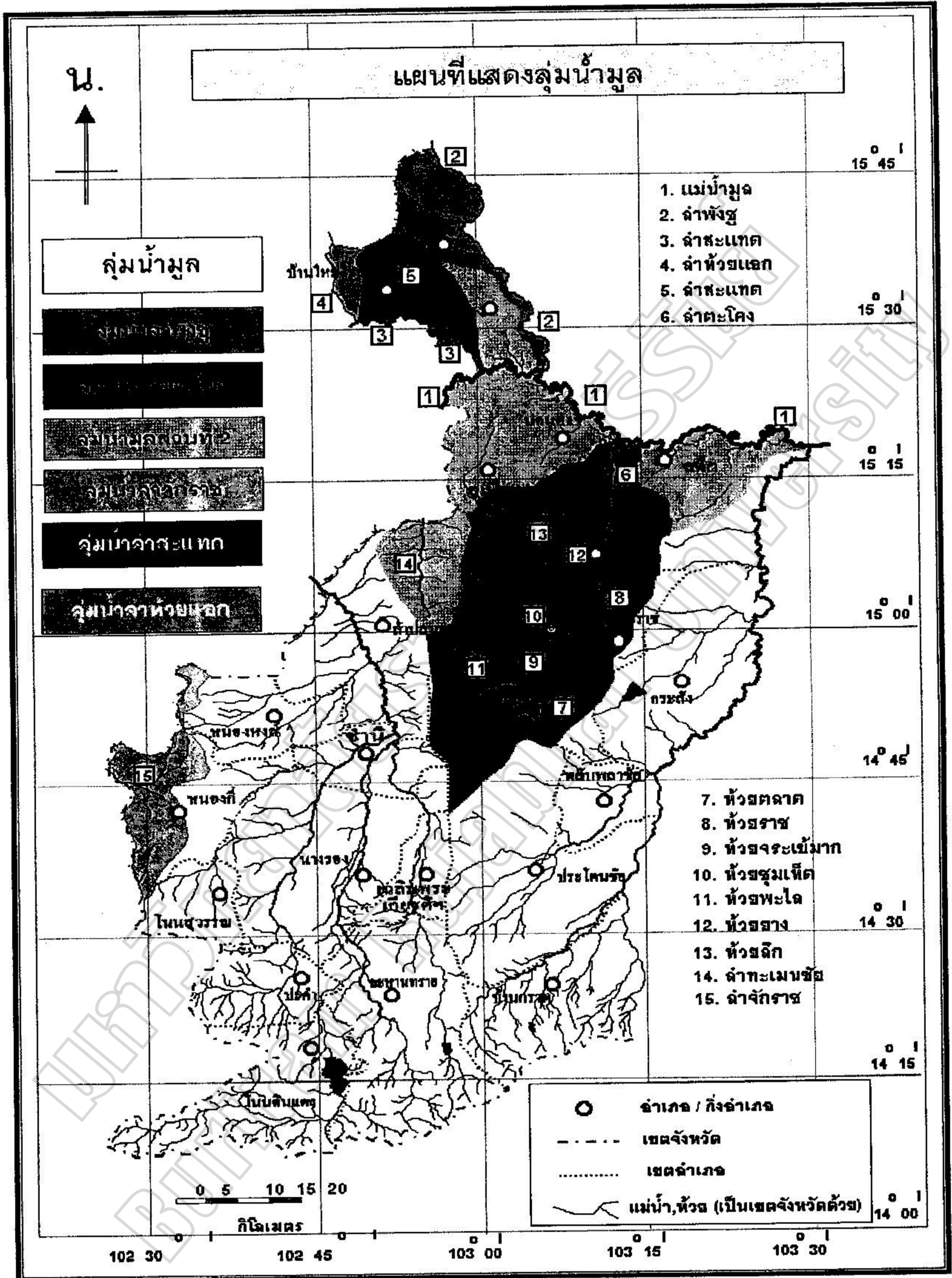
เขตรับผิดชอบของโครงการ

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก มีสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า 2 สถานี คือ สถานีสูบน้ำบ้านคอนพะยอม สถานีสูบน้ำบ้านจอกเดี่ยว โดยรับผิดชอบงานส่งน้ำ บำรุงรักษา และพัฒนาแหล่งน้ำในเขตตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 15 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองจิก	หมู่ที่ 6 บ้านคอน	หมู่ที่ 11 บ้านโนนบ่อหลวง
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยโศก	หมู่ที่ 7 บ้านจอกเดี่ยว	หมู่ที่ 12 บ้านสามเหลี่ยม
หมู่ที่ 3 บ้านโนนลาน	หมู่ที่ 8 บ้านพลับ	หมู่ที่ 13 บ้านจอกเดี่ยว
หมู่ที่ 4 บ้านโนนสมบูรณ์	หมู่ที่ 9 บ้านหนองขาม	หมู่ที่ 14 บ้านห้วยโศก
หมู่ที่ 5 บ้านคอนพะยอม	หมู่ที่ 10 บ้านชัยชนะ	หมู่ที่ 15 บ้านหนองจิก

ตาราง 2 จำนวนของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่

ที่	สถานีสูบน้ำ	กลุ่มพื้นฐาน (กลุ่ม)	แม่น้ำ	พื้นที่ เกษตรกรรม (ไร่)
1	สถานีจอก เดี่ยว	บ้านโนนลานหมู่ที่3/บ้านจอกเดี่ยวหมู่ที่7/บ้านพลับหมู่ที่8/ บ้านหนองขามหมู่ที่9/บ้านสามเหลี่ยมหมู่ที่12/ บ้านจอกเดี่ยวหมู่ที่13	ลำ สะเทต	4,800 ไร่
2	สถานีคอน พะยอม	บ้านห้วยโศกหมู่ที่2/บ้านโนนสมบูรณ์หมู่ที่4/บ้านคอน พะยอมหมู่ที่5/บ้านคอนหมู่ที่6/บ้านชัยชนะหมู่ที่10/ บ้านห้วยโศกหมู่ที่14	ลำ สะเทต	3,500 ไร่
	รวม	2 กลุ่ม		รวม 8,300 ไร่

ภาพประกอบ 2 เขตลุ่มน้ำลำสะเทต

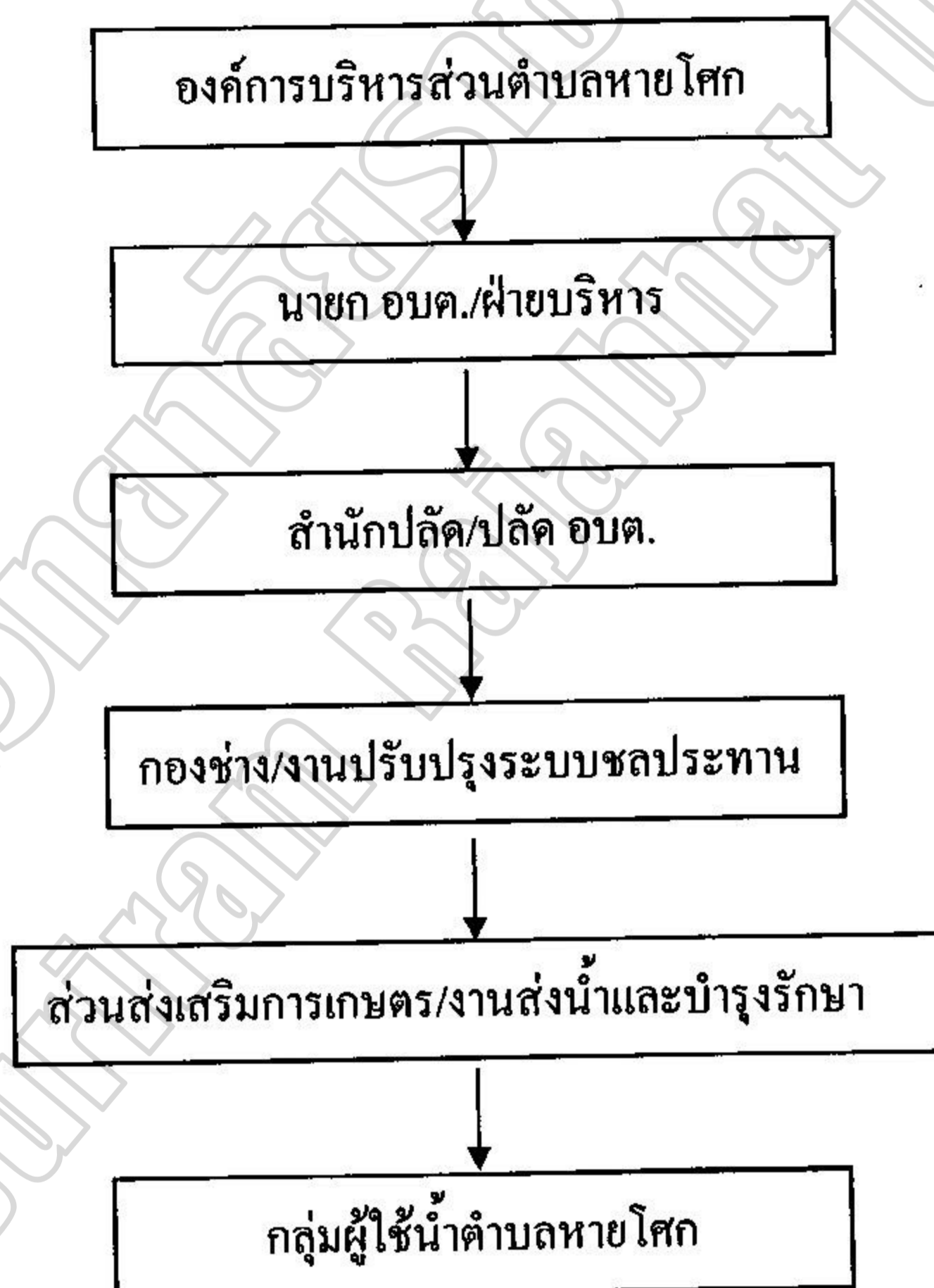
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก (2550 : 8)

การแบ่งการบริหารโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลห้วยโศก

แบ่งการบริหารงานภายในเป็นฝ่ายและงานหลักได้แก่ งานบริหารงานทั่วไป งานปรับปรุงระบบชลประทาน งานส่งน้ำและบำรุงรักษา ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบแบ่งตามพื้นที่ ดังนี้

อัตรากำลังของโครงการสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าตำบลห้วยโศก ประกอบด้วย

1. นางสาวกมลวรรณ กออุดมกลาง ปลัด อบต.
2. นายมานพ โพรบัติ นักบริหารงานช่าง
3. นายวรพงษ์ วรกิจ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
4. นายชรินทร์ ศิลปะกอบ ช่างไฟฟ้า
5. นายเด่นนคร ชำนาญสิงห์ พนักงานสูบน้ำ
6. นายสุริยัน เกษจันทร์ พนักงานสูบน้ำ

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงการบริหารภายในโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก (2550 : 7)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษาพบว่า ได้มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำของโครงการต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยสรุปเนื้อหาจากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

ประทีป เรืองมาลัย (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการจัดการน้ำชลประทานของโครงการชลประทานเขื่อนแม่กวงอุดมธารา ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำชลประทาน ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการน้ำชลประทาน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ ผู้นำเกษตรกร มากกว่าครึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตร อยู่ในระดับมาก สำหรับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและดำเนินการในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการประสานงานอยู่ในระดับน้อย มีข้อเสนอแนะว่าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านชลประทานควรพัฒนาระบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรอย่างแพร่หลาย โดยเน้นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ได้แก่ โทรทัศน์ การกระจายข่าวทางวิทยุ เพื่อให้เกษตรกรมีความตระหนักต่อด้านการจัดการน้ำชลประทาน

เสื่อ อภิชาติเกรียงไกร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการน้ำกรณีพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาต่างๆ ของลุ่มน้ำในปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานราชการต่างๆรวมทั้งภาคประชาชน ได้มีความพยายามที่จะใช้กระบวนการต่างๆ มาแก้ปัญหาแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วนและมีความยั่งยืน วิธีการศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ทั้งการสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างชุมชนมหาชัย จำนวน 205 คน ใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ใช้การเดินทางหาข้อเท็จจริงและการสังเกตอย่างละเอียด ผลการศึกษาว่า ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง เคยมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อยหรือน้อยมาก ทั้งบทบาทในการนำเสนอปัญหา แจ้งหรือเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาสาเหตุ บทบาทในการร่วมออกแรงหรือเข้าร่วมแก้ปัญหา และบทบาทในการ

ร่วมติดตามประเมินผล การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆนั้นมักมีแรงจูงใจหรือการชักนำ หรือริเริ่มจากหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งนี้เพราะประชาชนคิดว่าหน้าที่ในการจัดการนั้นเป็นเรื่องของหน่วยงานราชการเท่านั้น ประชาชนไม่ควรยุ่งเกี่ยว แต่ในขณะที่หน่วยงานราชการท้องถิ่นกำลังพยายามที่จะประสานบทบาทของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำลำตะคองนี้

โสรัจจ์ ตาปณานนท์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการพื้นที่ดินน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่คำปอง จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ดินน้ำของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีการดำเนินการโครงการปกป้องป่าไม้เมืองไทยเพื่อเร่งรัดฟื้นฟูต้นน้ำลำธารและเพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้นำชุมชน การทำงานในหน่วยงานป่าไม้ และการติดตามงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผลการศึกษาพบว่าในขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาวงบ้านมีส่วนร่วมระดับต่ำ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ขั้นตอนการติดตามประเมินผลชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับต่ำ และภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ดินน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่คำปอง ของชาวบ้านอยู่ในระดับต่ำ

วิเชียร พงษ์เมษา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้น้ำชลประทานต่อโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานต่อโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ศึกษาข้อเสนอแนะและความต้องการในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานต่อโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

จันทิมา ตั้งตระกูลทรัพย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้น้ำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมดูแลบำรุงรักษาคลองส่งน้ำและวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำ ส่วนผลการศึกษาระดับความรู้การใช้น้ำและระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้น้ำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในการใช้น้ำอยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการรับรู้ข่าวสาร

เกี่ยวกับการใช้น้ำอยู่ในระดับต่ำ ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรน้ำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในด้านการจัดสรรน้ำ ด้วยการให้ประชาชนร่วมสมทบเงิน สมทบแรงงาน หรือร่วมแก้ไขปัญหาในการเปิด - ปิดน้ำให้มากขึ้น

มงคล จินดาธรรม (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและการเกษตรของเกษตรกร ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และด้านการบำรุงรักษา ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม และด้านการใช้น้ำชลประทานของเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานในด้านการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และด้านการบำรุงรักษา อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม มีปัญหาในระดับน้อย ด้านการใช้น้ำชลประทานของเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก เช่น ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตร และระยะทางการส่งน้ำ

ไพลิน นุชถาวร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ และปัญหาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำทุกชั้นตอนพบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ 6 ตัวแปร มีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ บทบาทผู้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำ ความรู้ความเข้าใจกลุ่มผู้ใช้น้ำ ความเข้มแข็งกลุ่มผู้ใช้น้ำ ความพึงพอใจกลุ่มผู้ใช้น้ำ และบทบาทสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ปัญหาและข้อเสนอแนะผู้ใช้น้ำได้เสนอแนะเจ้าหน้าที่ชลประทานควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และผู้เกี่ยวข้องต้องช่วยกันตรวจสอบการส่งน้ำอย่างเคร่งครัด ควรซ่อมแซมคลองให้ใช้งานได้ดี และควรเก็บเงินค่าน้ำชลประทาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำท่าสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 15 หมู่บ้าน จำนวน 1,014 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยการสุ่มโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 :146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 316 ครัวเรือน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังครัวเรือนเกษตรกรผู้ใช้น้ำตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ตอบแบบสอบถามคือหัวหน้าครัวเรือน ในแต่ละครัวเรือน จำนวน 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 316 คน

รายละเอียดของประชากรกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามครัวเรือน

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านหนองจิก	1	83	26
บ้านหายโศก	2	79	25
บ้านโนนลาน	3	55	17
บ้านโนนสมบูรณ์	4	83	26
บ้านคอนพะยอม	5	66	21
บ้านคอน	6	98	31
บ้านจอกเตี้ย	7	73	23
บ้านพลับ	8	32	10
บ้านหนองขาม	9	98	31
บ้านชัยชนะ	10	45	14
บ้านโนนบ่อหลวง	11	32	10
บ้านสามเหลี่ยม	12	48	15
บ้านจอกเตี้ย	13	79	25
บ้านหายโศก	14	81	25
บ้านหนองจิก	15	54	17
รวม	15	1,016	316

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ทางการเกษตรฯ รายได้เฉลี่ย โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำท่าสะแตก ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก

อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกระดับในการมีส่วนร่วม ได้ 6 ตัวเลือก ซึ่งกำหนดความมากน้อยของบทบาทการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่เคยมีส่วนร่วม ใน 3 ด้านดังนี้ คือ ด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา ด้านการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากการศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด และหลักเกณฑ์การศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทตต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถาม ของงานวิจัยฉบับนี้

2.2 สร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถาม ไปถามผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเครื่องมือมีจำนวน 3 ท่านได้แก่

2.4.1 ดร. กระทบ ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 นายชู สดสะอาด ท้องถิ่นอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 นางสมพร กอคุณกลาง นักบริหารงาน อบต.7 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในเขตรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.7 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยใช้ สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8523 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก ซึ่งรับผิดชอบโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ที่อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 316 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)
 2. การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอเป็นตาราง โดยแยกเป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยภาพรวม ประกอบคำอธิบาย
- เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี 2530 : 79)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51 – 6.00	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4.51 – 5.00	มีส่วนร่วมในระดับมาก
3.51 – 4.50	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2.51 – 3.50	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.51 – 2.50	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด
1.00 – 1.50	ไม่เคยมีส่วนร่วม

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษามีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 - S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	316	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	165	52.22
1.2 หญิง	151	47.78
2. อายุ		
2.1 อายุ ต่ำกว่า 20 ปี	30	9.50
2.2 อายุ 20 – 35 ปี	65	20.57
2.3 อายุ 36 – 45 ปี	177	56.01
2.4 อายุ 46 ปีขึ้นไป	44	13.92
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	141	44.62
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	94	29.75
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	40	12.66
3.4 อนุปริญญา / ปวส.	28	8.86
3.5 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	10	3.16
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	3	0.95
4. อาชีพทางการเกษตร		
4.1 ทำนา	190	60.13
4.2 ทำสวน	28	8.86
4.3 ทำไร่	64	20.25
4.4 อาชีพเลี้ยงสัตว์	34	10.76
5. พื้นที่ถือครอง/พื้นที่เช่า ทางการเกษตรที่อยู่ในเขตการจัดสรรน้ำของโครงการ		
5.1 ต่ำกว่า 5 ไร่	85	26.90
5.2 5 – 10 ไร่	95	30.06
5.3 11 – 15 ไร่	97	30.70
5.4 16 ไร่ขึ้นไป	39	12.34

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ยต่อปี		
6.1 ไม่เกิน 10,000 บาท	24	7.59
6.2 10,001 – 20,000 บาท	41	12.97
6.3 20,001 – 30,000 บาท	94	29.75
6.4 30,001 – 40,000 บาท	84	26.76
6.5 40,001 – 50,000 บาท	29	9.32
6.6 50,000 บาทขึ้นไป	44	13.61
7. สถานภาพภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำ		
7.1 หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ	14	4.43
7.2 กรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ	33	10.44
7.3 สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ	269	85.13

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 316 คน จำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 เป็นหญิง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 47.78

จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 36-45 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 56.01 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 20-35 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62 รองลงมาคือ ระดับมัธยมต้น/ม.3 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95

จำแนกตามอาชีพทางการเกษตร พบว่า อาชีพทำนา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60.13 รองลงมาคือ อาชีพทำไร่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพทำสวน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.86

จำแนกตามพื้นที่ถือครอง/พื้นที่เช่าทางการเกษตรที่อยู่ในเขตจัดสรรน้ำชลประทาน พบว่า เกษตรกร ที่มีพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมา คือ ที่มีพื้นที่ 5 - 10 ไร่ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.06 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ที่มีพื้นที่ 16 ไร่ ขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.34

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า รายได้ไม่เกิน 20,001 - 30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาคือ รายได้มากกว่า 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ รายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.59

จำแนกตามสถานภาพภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำ พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 85.13 รองลงมาคือ กรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.44 ส่วนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43

ตอนที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำ ลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 5-8 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการน้ำ	3.82	0.29	ปานกลาง
2. ด้านการบำรุงรักษา	3.79	0.31	ปานกลาง
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.86	0.42	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.82	0.27	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบำรุงรักษา ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการบริหารจัดการน้ำ			
1. การเข้าร่วมประชุมวางแผนงานการใช้น้ำในแต่ละปี เพื่อทราบหลักการเหตุผล ในการบริหารจัดการน้ำ	3.85	0.87	ปานกลาง
2. การเข้าร่วมประชุมวางแผนการและจัดทำข้อตกลงในการส่งน้ำและจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม	3.88	0.92	ปานกลาง
3. การร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ	3.70	0.96	ปานกลาง
4. การเข้าร่วมประชุม กำหนดแผนการปลูกพืชในแต่ละปี	3.93	0.90	ปานกลาง
5. การร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการปลูกพืชในแต่ละปี	3.90	0.80	ปานกลาง
6. การแจ้งความต้องการในการปลูกพืช และจำนวนพื้นที่ในการเพาะปลูก	3.82	0.88	ปานกลาง
7. การประชาสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดสรรน้ำลงไปในพื้นที่เพาะปลูก	3.87	0.88	ปานกลาง
8. การร่วมปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้น้ำ	3.97	0.92	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการบริหารจัดการน้ำ			
9. การมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตร ให้ทันกับความต้องการในการใช้น้ำ	3.72	0.68	ปานกลาง
10. การไปศึกษาดูงานที่มีการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และการใช้น้ำอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด	3.75	0.74	ปานกลาง
11. การแก้ไขปัญหาการจัดสรรน้ำ และความขัดแย้งในการจัดสรรน้ำ	3.72	0.75	ปานกลาง
12. การแก้ไขปัญหาการลักลอบขโมยน้ำก่อนถึงรอบเวรการรับน้ำของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ	3.78	0.88	ปานกลาง
13. การใช้น้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด	3.78	0.93	ปานกลาง
14. การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ทำการเปิดปิดน้ำตามระยะเวลา และให้คำปรึกษาเรื่องการจัดสรรน้ำ	3.76	0.73	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.82	0.29	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 8. การร่วมปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้น้ำ ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ข้อ 4. การเข้าร่วมประชุม กำหนดแผนการปลูกพืชในแต่ละปี ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. การร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.70$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกร
กลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก
อำเภอพุนนัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบำรุงรักษา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการบำรุงรักษา			
15. การประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในการบำรุงรักษา สถานีสูบน้ำ	3.68	0.85	ปานกลาง
16. การดูแล และบำรุงรักษา คลองส่งน้ำ คูส่งน้ำ และท่อ ส่งน้ำของสถานีสูบน้ำ	3.80	0.81	ปานกลาง
17. การขุดลอกคูคลองส่งน้ำ ที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่ เพาะปลูกของตน	3.73	0.70	ปานกลาง
18. การตัดแต่งกิ่งไม้ ทำความสะอาดกำจัดวัชพืช หรือ ถางหญ้าในคลองส่งน้ำ	3.95	0.90	ปานกลาง
19. การแจ้งความเสียหายของระบบส่งน้ำอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดการชำรุด	3.79	0.95	ปานกลาง
20. การเข้าประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาโครงการฯ	3.85	0.87	ปานกลาง
21. การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ บำรุงรักษาระบบชลประทาน	3.68	0.72	ปานกลาง
22. กลุ่มผู้ใช้น้ำของท่าน มีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา ระบบส่งน้ำ คูคลองส่งน้ำ	3.79	0.87	ปานกลาง
23. กลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมด มีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา ระบบส่งน้ำ คูคลองส่งน้ำ	3.84	0.86	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.79	0.31	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบำรุงรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 18. การตัดแต่งกิ่งไม้ ทำความสะอาดกำจัดวัชพืชหรือถางหญ้าในคลองส่งน้ำ ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือ ข้อ 20. การเข้าประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาโครงการฯ ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 15. การประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในการบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำ และข้อ 21. การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษาระบบชลประทาน ($\bar{X} = 3.68$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสงจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการติดตามและประเมินผล			
24. การร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลกำกับการจัดส่งน้ำออกสู่พื้นที่เพาะปลูก อย่างเป็นธรรมชาติ	3.92	0.86	ปานกลาง
25. การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดส่งน้ำ	3.99	0.85	ปานกลาง
26. การติดตามในการประชุมวางแผนการเพาะปลูกพืชในแต่ละปี	3.73	0.77	ปานกลาง
27. การติดตามผลของการแสดงความคิดเห็น ในการบำรุงรักษา คลองส่งน้ำกับเจ้าหน้าที่	3.84	0.85	ปานกลาง
28. การขุดลอกแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้น้ำของเกษตรกร	3.82	0.95	ปานกลาง
29. การร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานกิจการสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ	3.87	0.95	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการติดตามและประเมินผล			
30. การดำเนินโครงการขณะนี้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด	3.82	0.94	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.86	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศกอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 25. การตรวจสอบติดตามและประเมินผลการจัดส่งน้ำ ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือ ข้อ 24. การร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลกำกับ การจัดส่งน้ำออกสู่พื้นที่เพาะปลูกอย่างเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 26. การติดตามการประชุมการวางแผนการเพาะปลูกพืชในแต่ละปี ($\bar{X} = 3.73$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำและลดปัญหาในการแย่งน้ำของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ	29	48.33
2. ต้องการให้เจ้าหน้าที่แจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทาน	17	28.33

ตาราง 9 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
3. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำลงสู่พื้นที่ทางการเกษตร	14	23.33
รวม	60	100

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำ และลดปัญหาในการแย่งน้ำของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 48.33 รองลงมาคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่แจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 28.33 และต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำสู่พื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 23.33 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผลและ มีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากครัวเรือน ได้แก่ ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 15 หมู่บ้าน จำนวน 1,014 ครัวเรือน โดยใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 316 ครัวเรือน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ตอบแบบสอบถาม คือหัวหน้าครัวเรือนในแต่ละครัวเรือน จำนวน 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 316 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขสำนวนและภาษาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ เกษตรกรในเขตรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 ครัวเรือน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8523 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 ฉบับ ได้ครบตามจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุนพิน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

เรียงลำดับ จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการบริหารจัดการน้ำ และด้านการบำรุงรักษา ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่ม ผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำ และลดปัญหาในการแย่งน้ำของ เกษตรกร รองลงมาคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่แจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทานและ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำสู่พื้นที่ทางการเกษตร ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำ ลำสะเทอด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำ ลำสะเทอด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยโศก อำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ อันจะเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศกนำไปปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำ ลำสะเทอด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศกอำเภอพุนพิน ไรสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาออกมาเช่นนี้เนื่องจากโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายอย่าง ซึ่งได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมพัฒนา และส่งเสริมพลังงานเฉพาะสถานีสูบน้ำ แต่งบประมาณ โอนเฉพาะช่วยค่ากระแสไฟฟ้าบางส่วนเท่านั้น การบริหารจัดการจึงตกเป็นภาระขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีงบประมาณน้อยอยู่แล้วทำหน้าที่ในการ บำรุงรักษาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำชลประทาน และจัดส่งน้ำแก่เกษตรกรในความรับผิดชอบแต่ในการ ขยายแหล่งรองรับน้ำหรือการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ยังต้องรองบประมาณจัดสรรจากหน่วยงานงานอื่น ๆ ที่สังกัดกรมชลประทาน รวมถึงการขาดงบประมาณที่เพียงพอ จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบำรุงรักษา ระบบส่งน้ำ อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมจากเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมด้านการชลประทาน ซึ่งผลการ

วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร พงษ์เมษา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้น้ำชลประทานต่อโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการน้ำ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากยังขาดความต่อเนื่องในการประชุมวางแผนการใช้น้ำในแต่ละปี การให้ข้อมูลข่าวสารและการแนะนำเรื่อง การใช้น้ำอย่างถูกต้องแก่เกษตรกร ขาดความร่วมมือจากเกษตรกรอย่างแท้จริงตลอดจนขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมการไปศึกษาดูงานในแหล่ง ที่มีการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคเกษตรกร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล จินดาธรรม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ในเขตอำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการบริหารจัดการน้ำชลประทาน อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการวิจัยด้านการบำรุงรักษา พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบำรุงรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ จึงขาดความต่อเนื่องในการบำรุงรักษาระบบส่งน้ำชลประทาน ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบำรุงรักษาระบบชลประทาน รวมทั้งขาดการประสานงานระหว่างเกษตรกรที่อยู่ต้นคลองส่งน้ำและปลายคลองส่งน้ำจึงเกิดข้อพิพาทขึ้นซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา ตั้งตระกูลทรัพย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมดูแลบำรุงรักษาคองส่งน้ำและวัสดุอุปกรณ์การเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการวิจัยด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรอยู่กับพื้นที่เพาะปลูกของตนเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมเป็นคณะกรรมการ

การดูแลกำกับการจัดส่งน้ำออกสู่พื้นเพาะปลูกเท่าที่ควร แต่คอยตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการจัดส่งน้ำ การวางแผนปลูกพืช การแสดงความคิดเห็นในการบำรุงรักษาคลองส่งน้ำกับเจ้าหน้าที่ การขุดลอกแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และการดำเนินกิจการสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ ในลักษณะการบอกกล่าวกับผู้บริหาร โดยตรง เนื่องจากเป็นพื้นที่ตำบลขนาดกลาง ไม่ใหญ่มาก และการสื่อสารไปได้รวดเร็ว ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสือ อภิชาติเกรียงไกร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการน้ำกรณีพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีความแตกต่างด้านกายภาพ ขนาดพื้นที่หรือทำเล ที่ตั้ง ของแหล่งน้ำ อีกทั้ง ปริมาณความต้องการใช้น้ำของเกษตรกรที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมระหว่างเกษตรกรผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำ และลดปัญหาในการแย่งน้ำของเกษตรกร ทั้งนี้เพราะการเกิดข้อพิพาทระหว่างเกษตรกรที่อยู่ต้นคลองส่งน้ำกับปลายคลองส่งน้ำ เรื่องการแย่งน้ำเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรยังขาดวินัยในการใช้น้ำ ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงควรจัดประชุมระหว่างเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอแล้วจัดทำข้อตกลงการใช้น้ำจะช่วยลดปัญหาการพิพาทให้เกิดขึ้นน้อยลง จากเหตุผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสือ อภิชาติเกรียงไกร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการน้ำกรณีพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนต้องการให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ทั้งบทบาทในการนำเสนอปัญหา การแจ้งหรือเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาสาเหตุ บทบาทในการร่วมวางแผนดำเนินการ การออกแรงหรือร่วมแก้ไขปัญหา และบทบาทในการร่วมติดตามหรือประเมินผล อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยหรือน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทอด ของ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก ควรสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มของคณะกรรมการดูแลกำกับการจัดส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูก พัฒนาระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดส่งน้ำ อีกทั้งติดตามการแสดงความคิดเห็นในการบำรุงรักษา คลองส่งน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ นำข้อมูลเรื่องให้มีการขุดลอกแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรมาบรรจุในแผนงานงบประมาณ ประเมินผลของการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยส่งเสริมและพัฒนาในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบำรุงรักษา ดังนั้น จึงควรแก้ไข โดยการ จัดระดมทุนจากทุกภาคส่วน โดยการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในการบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำ การดูแลและบำรุงรักษาขุดลอก คลองส่งน้ำ รวมทั้งการตัดแต่งกิ่งไม้ กำจัดวัชพืชร่วมกัน อีกทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการแจ้งความเสียหายของระบบส่งน้ำเมื่อเกิดการชำรุด จัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาโครงการอย่างต่อเนื่องเพิ่มการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการการบำรุงรักษาระบบชลประทานร่วมกันอย่างทั่วถึง ตลอดจนแนะนำให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ใช้น้ำต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานของโครงการชลประทานจังหวัดอื่น ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานของโครงการชลประทาน ทั่วประเทศ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.3 ควรมีการศึกษา ประเมินกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทาน กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมชลประทาน. (2548). การบริหารจัดการน้ำและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน. กรุงเทพฯ:

กรมชลประทาน ส่วนบริหารจัดการน้ำ สำนักอุทกวิทยาและบริหารจัดการน้ำ.

_____ . (2553). คู่มือการปฏิบัติงานการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก กรมชลประทาน.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น กรุงเทพฯ :

ดอกเบ็ญ.

_____ . (2554). พันชกิจกรมชลประทาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2555. แหล่งที่มา:

<http://www.rid.go.th.com/>.

กรมทรัพยากรน้ำ. (2554). วิสัยทัศน์ พันชกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2555 แหล่งที่มา:

<http://www.dwr.go.th.com/>.

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. (2545). การศึกษาจัดการบริหารงานดูแลบำรุงรักษาระบบ

ชลประทานโครงการสูบน้ำช่วยเหลือ จังหวัดหนองคาย. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. (2554). ข้อกำหนดของการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า. สืบค้นเมื่อ
วันที่ 7 มีนาคม 2555 แหล่งที่มา:<http://www.irrigation.rid.go.th.com/>.

กานดา พูนลาภทวี. (2530). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 25

ธันวาคม 2554 แหล่งที่มา : [http://www.writer . dex – d .com /](http://www.writer.dex-d.com/).

กุนจันทร์ สิงห์สุ. (2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาสระเก็บน้ำ

อันเนื่องมาจากโครงการ กสช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จินดา มณีเนตร. (2540). การมีส่วนร่วมของตำรวจป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์

ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- จันทิมา ตั้งตระกูลทรัพย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร.
สารนิพนธ์ สส.ม.(การบริหารนโยบายและสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ เสียงประชา. (2543). กลุ่มธุรกิจพื้นฐานกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. (2548). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ค่านสุทธา.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ศิริลักษณ์การพิมพ์.
- บุญเทียม อังสวัสดิ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อน
เกณฑ์ในวัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา).
นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญเชิด สุขอภิรมย์. (2541). บทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับการมีส่วนร่วม
แก้ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : โปรแกรมวิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประทีป เรืองมัลย์. (2541). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานของ
โครงการชลประทานเขื่อนแม่กวงอุดมธารา ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. การค้นคว้า
แบบอิสระ วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ไพลิน นุชถาวร. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน กรณีศึกษา
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ รป.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2541). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี ลีโรธ และคนอื่นๆ. (2548). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี.

- มงคล จินดาธรรม. (2552). การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานในเขต
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(ส่งเสริมการเกษตร). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา).
นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2549). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิเชียร พงษ์เมษา. (2550). การมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานต่อโครงการอ่างเก็บ
น้ำห้วยพังบอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสน
ศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สงวน ช้างฉัตร. (2541). พฤติกรรมองค์กร. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน . กรุงเทพฯ:
เอส. อาร์. พรินติ้ง.
- เสื่อ อภิชาติเกรียงไกร. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ กรณีพื้นที่
ลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสรัจจ์ ตาปณานนท์. (2543). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการพื้นที่ต้นน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
แม่คำปอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรุณ รักรธรรม. (2540). การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคคล: ศึกษาเชิงพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.

- อรัญ โศยง. (2542). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.วิทยานิพนธ์ สส.ม. (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก. (2550). ข้อบัญญัติตำบล เรื่องการบริหารกิจการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลห้วยโศก พ.ศ. 2550. : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ว ๓๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.กระพัน ศรีงาน

ด้วย นายวรพงษ์ วรกิจ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหาร
จัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหาร
ส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการ
ค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

S. Sree

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖ ๓๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณชู สุตสะอาด

ด้วย นายวรพงษ์ วรกิจ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหาร
จัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะแทดของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยโคก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการ
ค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ว ๓๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสมพร กอคุณกลาง

ด้วย นายวรพงษ์ วรกิจ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหาร
จัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยไคร้ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการ
ค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

el Sees

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๓๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน

ด้วย นายวรพงษ์ วรกิจ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรพงษ์ วรกิจ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

• โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๓๔๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหายโศก

ด้วย นายวรพงษ์ วรกิจ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะเทตของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

A. Stee

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะเทต
ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารตำบลหายโศก
อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำการค้นคว้าอิสระของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ประกอบการศึกษาในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบแก่ท่าน ผู้ให้ข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความเป็นจริงทุกประการ และครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ

1. ☐ ต่ำกว่า 20 ปี	2. ☐ 20-35 ปี
3. ☐ 36-45 ปี	4. ☐ 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ☐ ประถมศึกษา	2. ☐ มัธยมต้น(ม.3)
3. ☐ มัธยมปลาย(ม.6/ปวช.)	4. ☐ อนุปริญญา(ปวส.)
5. ☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	6. ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพทางการเกษตรของท่าน ได้แก่

1. ☐ ทำนา	2. ☐ ทำสวน
3. ☐ ทำไร่	4. ☐ เลี้ยงสัตว์

5. ท่านมีพื้นที่ถือครอง/พื้นที่เช่า ทางการเกษตรที่อยู่ในเขตการจัดสรรน้ำของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศกทั้งสิ้น

1. ☐ ต่ำกว่า 5 ไร่	2. ☐ 5 – 10 ไร่
3. ☐ 11 – 15 ไร่	4. ☐ 16 ไร่ขึ้นไป

6. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อปี

1. ☐ ไม่เกิน 10,000 บาท	2. ☐ 10,001 – 20,000 บาท
3. ☐ 20,001 – 30,000 บาท	4. ☐ 30,001 – 40,000 บาท
5. ☐ 40,001 – 50,000 บาท	6. ☐ มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

7. สถานภาพภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำตำบลห้วยโศก

1. ☐ หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ	2. ☐ กรรมการผู้ใช้น้ำ
3. ☐ สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ	

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่ม
ผู้ใช้น้ำ กลุ่มน้ำลำสะเทต ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก

อำเภอพยุหะไชย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตัวเลือกช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมที่
เป็นจริงสำหรับตัวท่าน

6	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1	หมายถึง	ไม่เคยมีส่วนร่วม

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		6	5	4	3	2	1
	ลักษณะการมีส่วนร่วม						
1.	ด้านการบริหารจัดการน้ำ การเข้าร่วมประชุมวางแผนงานการใช้น้ำในแต่ละปี เพื่อ ทราบหลักการเหตุผล ในการบริหารจัดการน้ำ						
2.	การเข้าร่วมประชุมวางแผนการและจัดทำข้อตกลงในการ ส่งน้ำและจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม						
3.	การร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการน้ำ						
4.	การเข้าร่วมประชุม กำหนดแผนการปลูกพืชในแต่ละปี						
5.	การร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการ แผนการปลูกพืชในแต่ละปี						
6.	การแจ้งความต้องการ ในการปลูกพืช และจำนวนพื้นที่ เพาะปลูก						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		ลักษณะการมีส่วนร่วม					
		6	5	4	3	2	1
7.	การประชาสัมพันธ์ กับเพื่อนเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดสรรน้ำส่งไปในพื้นที่เพาะปลูก						
8.	การร่วมปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้น้ำ						
9.	การมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตร ให้ทันกับความต้องการในการใช้น้ำ						
10.	การไปศึกษาดูงานที่มีการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และการใช้น้ำอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด						
11.	การแก้ไขปัญหาการจัดสรรน้ำ และความขัดแย้งในการจัดสรรน้ำ						
12.	การแก้ไขปัญหาการลักลอบขโมยน้ำก่อนถึงรอบเวรการรับน้ำของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ						
13.	การใช้น้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด						
14.	การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่ทำการเปิดปิดน้ำตามระยะเวลา และให้คำปรึกษาเรื่องการจัดสรรน้ำ						
ด้านการบำรุงรักษา							
15.	การประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในการบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำ						
16.	การดูแล และบำรุงรักษา คลองส่งน้ำ คูส่งน้ำ และท่อส่งน้ำของสถานีสูบน้ำ						
17.	การขุดลอกคูคลองส่งน้ำ ที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่เพาะปลูกของตน						
18.	การตัดแต่งกิ่งไม้ ทำความสะอาดกำจัดวัชพืช หรือถางหญ้าในคลองส่งน้ำ						
19.	การแจ้งความเสียหายของระบบส่งน้ำอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดการชำรุด						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	ลักษณะการมีส่วนร่วม	6	5	4	3	2	1
20.	การเข้าประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด หรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาโครงการฯ						
21.	การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบำรุงรักษา ระบบชลประทาน						
22.	กลุ่มผู้ใช้น้ำของท่าน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษา ระบบส่งน้ำ คูคลองส่งน้ำ						
23.	กลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมด มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษา ระบบส่งน้ำ คูคลองส่งน้ำ						
ด้านการติดตามและประเมินผล							
24.	การร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลกำกับการจัดส่งน้ำออกสู่พื้นที่เพาะปลูก อย่างเป็นธรรม						
25.	การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดส่งน้ำ						
26.	การติดตามในการประชุมวางแผนการเพาะปลูกพืชในแต่ละปี						
27.	การติดตามผลของการแสดงความคิดเห็น ในการบำรุงรักษา คลองส่งน้ำกับเจ้าหน้าที่						
28.	การขุดลอกแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้น้ำของเกษตรกร						
29.	การร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงาน กิจการสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ						
30.	การดำเนินโครงการฯ ในขณะนี้ ประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการ ฤกษ์ในระดับใด						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในสิ่งอื่นๆ ที่ท่านเห็นว่ายังต้องการแก้ไข และปรับปรุงเพิ่มเติมอีก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัยฉบับนี้

นายวรพงษ์ วรกิจ ผู้วิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท ropic. รุ่น12 สาขารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	103.1667	48.2816	.4021	.8472
A2	103.1000	47.0586	.4089	.8470
A3	102.9333	47.5816	.5352	.8439
A4	102.9333	48.8230	.3431	.8488
A5	103.1000	49.4034	.2014	.8530
A6	103.1667	48.2816	.4021	.8472
A7	103.1000	47.0586	.4089	.8470
A8	102.9333	47.5816	.5352	.8439
A9	102.9333	48.8230	.3431	.8488
A10	103.1000	49.4034	.2014	.8530
A11	103.1667	48.2816	.4021	.8472
A12	103.1000	47.0586	.4089	.8470
A13	102.9333	47.5816	.5352	.8439
A14	102.9333	48.8230	.3431	.8488
B1	103.1000	49.4034	.2014	.8530
B2	103.1667	48.2816	.4021	.8472
B3	103.1000	47.0586	.4089	.8470
B4	102.9333	47.5816	.5352	.8439
B5	102.9333	48.8230	.3431	.8488
B6	103.1000	49.4034	.2014	.8530
B7	103.1000	47.0586	.4089	.8470
B8	102.9333	47.5816	.5352	.8439
B9	102.9333	48.8230	.3431	.8488
C1	103.1000	49.4034	.2014	.8530
C2	103.1667	48.2816	.4021	.8472
C3	103.1000	47.0586	.4089	.8470
C4	102.9333	47.5816	.5352	.8439
C5	102.9333	48.8230	.3431	.8488
C6	103.1000	49.4034	.2014	.8530
C7	103.1667	48.2816	.4021	.8472

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .8523

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	วรพงษ์ วรกิจ
วัน เดือน ปีเกิด	18 มิถุนายน พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	30/1 หมู่ที่ 8 บ้านคอนคู้ ตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	30/1 หมู่ที่ 8 บ้านคอนคู้ ตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก ตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก 32 หมู่ที่ 12 ตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2530มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2545 พัฒนาชุมชน อนุปริญญา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2548 ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2555 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์